

Spolupráce mateřské školy a rodiny v rámci přípravy dítěte na vstup do základní školy

Kateřina Ferkovičová

Bakalářská práce
2021

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav školní pedagogiky

Akademický rok: 2020/2021

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE (projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Kateřina Ferkovičová**
Osobní číslo: **H18611**
Studijní program: **B7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Učitelství pro mateřské školy**
Forma studia: **Kombinovaná**
Téma práce: **Spolupráce mateřské školy a rodiny v rámci přípravy dítěte na vstup do základní školy**

Zásady pro vypracování

Zpracování řešerše a studium odborné literatury o vztahu mateřské školy a rodiny s ohledem na vstup dítěte do základní školy.
Vymezení terminologie a teoretických východisek o možnostech spolupráce mateřské školy a rodiny při přípravě dítěte na vstup do základní školy.
Příprava metodiky empirické části, stanovení výzkumného cíle a vymezení výzkumných otázek.
Realizace kvantitativního výzkumu prostřednictvím dotazníku pro rodiče a učitele mateřských škol.
Zpracování, vyhodnocení a interpretace získaných dat.
Prezentace a shrnutí výsledků výzkumu, zpracování návrhu doporučení pro praxi mateřských škol.

Forma zpracování bakalářské práce: **Tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

- Bednářová, J., Dandová, E., Kratochvílová, J., Nádvorníková, H., Syslová, Z., & Šulová, L. (2017). *Školní zralost a její diagnostika*. Praha: Raabe.
- Bejáková, S., Střešková, J., Suchardová, L., Vitková, J., Zdrubecká, H., & Ženatová, Z. (2018). *Školní zralost a komunikace*. Praha: Raabe.
- Chráska, M., & Kočvarová, I. (2015). *Kvantitativní metody sběru dat v pedagogických výzkumech*. Zlín: Univerzita Tomáše Bati, Fakulta humanitních studií.
- Majerčíková, J., Gavora, P., Ficová, L., & Hirschnerová, Z. (2012). *Profesijní zdatnosť (self-efficacy) študentov učiteľstva a učiteľov spolupracovať s rodičmi*. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave.
- Opravilová, E. (2016). *Předškolní pedagogika*. Praha: Grada.

vedoucí bakalářské práce: **PaedDr. Soňa Lorencová**
Ústav školní pedagogiky

Datum zadání bakalářské práce: **7. října 2020**
Termín odevzdání bakalářské práce: **30. dubna 2021**

Mgr. Libor Marek, Ph.D.
děkan

doc. PaedDr. Adriana Wiegerová, Ph.D.
ředitelka ústavu

Ve Zlíně dne 27. listopadu 2020

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že

- odevzdáním bakalářské práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že bakalářská práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – bakalářskou práci – nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze bakalářské práce jsou totožné;
- na bakalářské práci jsem pracoval(a) samostatně a použitou literaturu jsem citoval(a).
V případě publikace výsledků budu uveden(a) jako spoluautor.

Ve Zlíně 22. 4. 2021

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) *Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.*

(3) *Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.*

2) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

(3) *Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).*

3) zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

(1) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.*

3). *Odpirá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.*

(2) *Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.*

(3) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jim dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlédne k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.*

ABSTRAKT

Bakalářská práce na téma Spolupráce mateřské školy a rodiny v rámci přípravy dítěte na vstup do základní školy si bere za cíl, jak už název napovídá, zjistit jak funguje spolupráce mateřské školy a rodiny/ zákonných zástupců v oblasti přípravy dítěte na základní vzdělávání. Jedná se o téma aktuální, protože kooperace učitelů MŠ a rodiny je jedním z předpokladů pro úspěšné vzdělávání nejen na poli edukace ale i vývoje dítěte. Práce je rozdělena na dvě části a to část teoretickou a praktickou. Cílem bylo zjistit formy a způsoby spolupráce ale také popsat, jak spolupráce jako taková funguje, jak by rodiče či učitelé nynější součinnost obohatili nebo jaké zastávají názory na nynější stav kooperace. Pro dosažení těchto cílů byla využita metoda kvantitativního výzkumu, zprostředkovaná nestandardizovaným dotazníkem. Nestandardizovaný dotazník jakožto výzkumný nástroj byl zpracován ve dvou formách – zvlášť pro rodiče a učitele. Dotazníkové šetření probíhalo anonymně.

Klíčová slova: kooperace, komunikace, pedagogická diagnostika, mateřská škola, rodina

ABSTRACT

Topic of this Bachelor thesis is cooperation between kindergarten and family in preparing a child for primary school. The purpose is to find out forms, methods and ways of this cooperation. This topic is current, because proper cooperation between family and infant school is one of the assumptions for successful child's development and education. This thesis is divided in two parts - theoretical and practical part. The aim of this thesis is find out forms of this cooperation, describe how this kind of collaboration works and also opinions of parents and teachers are relevant for this thesis as well. The aims were achieved by quantitative research. The research tool was a non-standardized questionnaire. This questionnaire was processed in two forms – one for teachers and one for parents, family. The questionnaire survey was anonymous.

Keywords: cooperation, communication, pedagogical diagnostics, kindergarten, family

Tímto bych chtěla velmi poděkovat PaedDr. Soni Lorencové, za odbornou pomoc, cenné rady, čas, vstřícnost, ochotu a trpělivost, díky které mohla vzniknout tato bakalářská práce.

Děkuji i všem respondentům za účast na výzkumu.

Velké díky patří mé rodině, za trpělivost, důvěru, motivaci a podporu. Děkuji především své sestře, díky které jsem vždy našla světlo ve tmě.

Prohlašuji, že odevzdaná verze bakalářské práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	10
I TEORETICKÁ ČÁST	11
1 PARTICIPANT PRO NÁPLŇ	12
1.1 DÍTĚ S POVINNOU PŘEDŠKOLNÍ DOCHÁZKOU	13
1.2 RODINA, RODIČ NEBO ZÁKONNÝ ZÁSTUPCE.....	13
1.2.1 Funkce rodiny v životě dítěte	14
1.3 PEDAGOGICKÝ PRACOVNÍK MATEŘSKÉ ŠKOLY	15
1.3.1 Role učitele v mateřské škole.....	16
1.3.2 Povinnosti učitelů při vzdělávání v mateřské škole	17
2 SPOLUPRÁCE MATEŘSKÉ ŠKOLY A RODIČŮ	18
2.1 VZTAH RODINY A MATEŘSKÉ ŠKOLY	18
2.2 FORMY A PODMÍNKY SPOLUPRÁCE	19
2.2.1 Formy komunikace dle Lažové.....	19
2.3 SPOLUPRÁCE MATEŘSKÉ ŠKOLY S RODIČI Z POHLEDU LEGISLATIVNÍCH A KURIKULÁRNÍCH DOKUMENTŮ	22
3 PŘÍPRAVA DÍTĚ V MATEŘSKÉ ŠKOLE NA ZÁKLADNÍ VZDĚLÁVÁNÍ	24
3.1 ŠKOLNÍ ZRALOST A PŘIPRAVENOST	24
3.2 PEDAGOGICKÁ DIAGNOSTIKA DÍTĚTE PŘEDŠKOLNÍHO VĚKU	25
3.2.1 Diagnostické oblasti dle Bednářové a Šmardové.....	26
II PRAKTICKÁ ČÁST	31
4 METODOLOGIE VÝZKUMU	32
METODA SBĚRU DAT	32
CHARAKTERISTIKA VÝZKUMNÉHO NÁSTROJE	32
VÝZKUMNÝ SOUBOR	33
4.1 CÍLE VÝZKUMU	33
4.2 VÝZKUMNÉ OTÁZKY	34
5 ANALÝZA ZÍSKANÝCH DAT	35
5.1 ANALÝZA A SROVNÁVÁNÍ ZÍSKANÝCH DAT.....	35
6 SHRNUTÍ VÝSLEDKŮ VÝZKUMU	49
6.1 DISKUZE.....	52
7 DOPORUČENÍ PRO PRAXI	54
ZÁVĚR	56
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	58

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	61
SEZNAM GRAFŮ	62
SEZNAM PŘÍLOH.....	63

ÚVOD

Téma této bakalářské práce bylo vybráno na základě několika aspektů. Spolupráce mateřské školy a rodiny je často vyhledávaným tématem. Mnohdy si klademe otázku, zda je kooperace mezi mateřskou školou a rodiči kvalitní, příprava na základní školu dostačující, zda učitelé MŠ poskytují dostatečné množství podnětů pro spolupráci, nebo jestli rodiče projevují značný zájem o spolupráci. Spolupráce, potažmo komunikace, je jeden z klíčových podnětů ve vztahu mezi učiteli MŠ a rodiči. Kooperace je důležitá po celé období, kdy dítě navštěvuje mateřskou školu. Avšak jakmile dítě započne povinnou předškolní docházku, spolupráce mezi rodinou a mateřskou se stává intenzivnější. Učitelé MŠ, kteří dítě připravují na základní školu, by měli rodinám poskytovat podněty, programy, během kterých se rodiče seznámí s požadavky a edukační náplní zaměřenou na přípravu a vstup do základní školy.

V České republice je od školního roku 2017/ 2018 zavedena povinná předškolní docházka. Dítěti, které dovrší pěti let, započne povinné předškolní vzdělávání v mateřské škole. Záměrem je dítě připravit na vstup do základní školy, po případě posoudit, zda je dítě zralé a připravené na povinnou školní docházku.

Problematiku spolupráce mateřské školy a rodiny jsme zvolili z toho důvodu, abychom porozuměli požadavkům, které jsou třeba pro spolupráci a to jak z pohledu učitelů MŠ, tak i rodičů. Na základě výzkumných zjištění můžeme tyto informace využít v praxi či poskytnout ostatním učitelům a rodičům doporučení z hlediska kvalitnější spolupráce mezi rodiči a mateřskou školou.

Cíl bakalářské práce je zjistit jak funguje spolupráce mateřské školy a rodičů při přípravě dítěte na vstup do základní školy. Díky výzkumnému šetření tak budeme moci zjistit, jak spolupráce probíhá v praxi, popřípadě jak ji zdokonalit.

Bakalářská práce se skládá ze dvou částí. Teoretická část seznámí čtenáře se základní terminologií (dítě s povinnou předškolní docházkou, učitel MŠ apod.), formami spolupráce, prostředky komunikace, pedagogickou diagnostikou a jejími klíčovými oblastmi. Dále je představen program ESS, jež je zaměřen na přípravu dětí na vstup do základní školy za přítomnosti rodičů.

Praktická část bakalářské práce se zabývá kvantitativním výzkumem. Popisuje metodologii výzkumu, představuje získaná data, odpovědi na určené výzkumné otázky a doporučení pro praxi.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 PARTICIPANT PRO NÁPLŇ

Jedním ze tří hlavních účastníků v přípravě pro základní školní vzdělávání v mateřské škole je přirozeně dítě. Pojem dítě není přesně definovaný. Jednu z definic nabízí Úmluva o právech dítěte (MPSV ČR, 2016), která sděluje, že dítě je každá lidská bytost, která nedosáhla věku osmnácti let, pokud není uvedeno jinak podle právního řádu, jež se na dítě vztahuje. Dále například Průcha, Walterová a Mareš (2008), popisují dítě jako lidského jedince, který se nachází v životním období mezi narozením a obdobím adolescence (14 -15 let).

Dítě lze tedy souhrnně nazvat nedospělým lidským jedincem. Je ovšem pravdou, že termíny jako dítě a dětství jsou samozřejmé, často používané a nekomplikované. Tudíž každý běžný uživatel jazyka těmto pojmům rozumí a bez jakýchkoliv obtíží je schopen jim porozumět (Průcha & Kořátková, 2013). Ruku v ruce s definicí pojmu dítě přichází i vysvětlení termínu rodina.

Rodinu popisuje například Krebs a kol. (2007), jako prvotní schéma, model, se kterým se dítě setkává. Toto primární společenství zásadně vymezuje a formuje osobní vývoj dítěte vůči dalším osobám, stejně jako k společenským kolektivům. Právě tato determinace je výchozí pro přenosy specifických modelů chování v dalším, budoucím utváření vztahů ve společnosti. Rodina je nezastupitelná po celou dobu výchovy a vzdělávání dítěte, avšak do tří let věku je to především rodina, kdo dítě ovlivňuje. Později, když je dítě začleněno do procesu předškolního vzdělávání přichází na řadu pro náš případ zájmu třetí aktér – učitel MŠ.

Učitel v jakékoliv vzdělávací instituci je jeden z nejvýznamnějších účastníků vzdělávání. Je to profesně kvalifikovaný pedagogický pracovník, a právě to mu umožňuje vykonávat profesi učitele (Průcha et al., 2008). Učitelé a učitelky pro nejnižší stupeň vzdělávání se, na rozdíl od učitelů vyšších stupňů škol, zaměřují značnou částí svého profesního působení na integrální rozvoj dítěte. Integrální rozvoj dítěte lze odvodit z báze individuální neboli osobnostní a sociální v oblasti rozvoje dítěte. Pro učitele v mateřské škole je tedy zásadní, aby vzdělával takovým způsobem, kdy budou schopnosti, vědomosti a dovednosti dítěte rozvíjeny široce, úměrně a přesto v rozsahu možností dítěte (Průcha & Kořátková, 2013).

1.1 Dítě s povinnou předškolní docházkou

Pojem dítě, jak je zmíněno výše, lze definovat několika způsoby. Z pedagogického hlediska lze dítě chápat jako žáka, který je uveden do systematického, organizovaného procesu vzdělávání nebo jako objekt vzdělávací činnosti pedagogického pracovníka (Kolář, 2012).

Nejčastějším a nejběžnějším modelem výchovy dítěte do tří let bylo, že matka zůstávala doma s dítětem po dobu, dokud dítě nenastoupilo do mateřské školy. Se změnami rodinné politiky, po roce 2000, je možný dřívější nástup matky/otce na rodičovské dovolené do zaměstnání. Toto rozhodnutí vyšlo se snahou o co nejsnazší propojení osobního, pracovního a rodinného života. Mimo jiné navazování sociálních kontaktů ve věku do tří let (hra ve venkovních prostorech, sourozenectví, dětské skupiny atd.) usnadňuje později vstup do mateřské školy. Hned na začátek je třeba zmínit, že ačkoliv je mateřská škola institucionálním zařízením pro vzdělávání, hlavním aktérem ve vzdělávání předškolních dětí je rodina a rodinná výchova. Mateřská škola v tomto ohledu plní funkci odbornou, ale ve smyslu nacházení další vzdělávací cesty a její usnadňování. Institucionální výchova doplňuje výchovu rodinnou a to často formou kvalitního prostředí pro aktivní učení a rozvoj (Opravilová, 2016).

Na otázku, jestli existuje přesný, adekvátní věk pro nástup do školy nelze jednoznačně odpovědět. Musíme se zde pozastavit nad tím, že nezáleží na věku dítěte, nýbrž na tom, jestli je dítě zralé pro vstup do "mateřinky", jestli jsou připravené na změnu životního stylu a na období výrazných změn. (Opravilová, 2016)

C. R. Rogers popisuje výchovu a vzdělávání takto: „*Touha po poznání je dětem vlastní, vrozená, samy od sebe chtějí porozumět světu, chtějí se naučit nové věci, být samostatnější, mít více kompetencí. Rády přijmou naši pomoc, jen musí to, co jim poskytujeme mít pro ně smysl, musí nové poznatky chápat jako užitečné a potřebné*“ (Mertin & Gillernová, 2015, s. 55)

1.2 Rodina, rodič nebo zákonný zástupce

Základním zprostředkovatelem výchovy je bezesporu rodina. Můžeme se shodnout na tom, že rodiny, rodiče či zákonní zástupci jsou primárními osobami, které nesou odpovědnost za vzdělání svých dětí. Dle encyklopedie Sociologického ústavu AV ČR je rodina definována

jako nejdůležitější prvotní společenská skupina či společnost. Obecně vzato, je rodina základním kamenem sociální struktury a zásadní ekonomickou jednotkou. Posláním tohoto uskupení je udržování biologického lidského rodu, přenos kulturních vzorů, výchova a potažmo socializace.

Veškerý sociální život dítěte má prvopočátek doma. Doma totiž znamená to místo, kde se cítí v bezpečí, kde se cítí dobře a kde je schopné zprostředkovávat většinu svých aktivit. Rodina a domov mají tedy rozhodující vliv na psychologický a sociální rozvoj dítěte. Rodina slouží jako reprezentativní symbol dané kultury, společnosti, tradic. Je ve svém smyslu univerzální a přesto jedinečná a specifická. Rodina umožňuje dítěti formování osobnosti, osvojování norem, učení se prvních rolí a skrze rodinu se dítě učí dovednostem, které se uplatňují po celou délku vlastního života (Opravilová, 2016). Bailey (2012) také uvádí, že rodina je rovněž důležitým aktérem v podpoře dítěte při získávání dětského pocitu nezávislosti stejně jako v kontrole svých životů. Jedná se tedy o specifické, jedinečné univerzum.

1.2.1 Funkce rodiny v životě dítěte

Šprachtová (2015) uvádí rodinu jako prostředí tak zvané primární socializace. Dítě v této společnosti realizuje své první kontakty nejen se společností samotnou ale také s kulturou. Toto primární společenství je považováno za základní životní prostředí dítěte, které se do jedince promítá a zároveň jej obklopuje. Výsledkem těchto jevů jsou výsledné vlastnosti, jednání a chování dítěte. Špaňhelová (2010), ve své práci tuto funkci nazývá socializačně – výchovnou. Autorka ji popisuje jako povinnost rodiny vychovat dítě takovým způsobem, aby bylo samo schopné se adaptovat na hodnoty a pravidla nastavené společností. Aby dítě bylo rovněž schopné se ve společnosti pohybovat, orientovat a bez obtíží se do společnosti začlenit.

Mimo tuto socializační úlohu, poskytuje rodina dítěti další zázemí, jako například ekonomicko - zabezpečovací funkci. V tomto případě je na rodině dítě zabezpečit ekonomicky a materiálně po dobu nezbytně nutnou, tzn. dokud se dítě bez podpory rodiny této oblasti neobejde. Základní funkcí je jistě úloha biologická (reprodukční), kterou je zabezpečována reprodukce lidstva. V neposlední řadě je jistě nutné zmínit funkci emocionální, kdy rodič sdílí veškeré emocionální prožitky s dítětem. Pomáhá dítěti s pochopením, poznáváním a vyjadřováním pocitů. Je na rodině, aby dítěti zajistila

emocionální jistotu, rovnováhu a zároveň pomohla dítěti nastavit pomyslné hranice po emocionální stránce (Špaňhelová, 2010).

Dále je nutné zmínit rodinnou politiku. Tento systém v širokém pojetí znamená obecné společenské dění, které má nebo může mít vliv na situaci rodiny. Užší pojetí tohoto pojmu znamená čiré zaměření na dvojice či jedince s dětmi a to v oblasti poskytování pomoci rodině v různých podobách. Jedná se zpravidla o rozličné dávky, dotace, služby jako jsou rodičovské či mateřské dovolené či úlevy na daních (Opravilová, 2016).

1.3 Pedagogický pracovník mateřské školy

Jak uvádí Průcha et al. (2013) učitel je jedním z nejpodstatnějších účastníků vzdělávacího procesu. Učitel je ten, kdo je profesně kvalifikovaným pracovníkem v dané oblasti a to mu umožňuje vykonávat pedagogické povolání. Pojem pedagogický pracovník se ve svém vymezení liší na základě dosaženého vzdělání, obsahem vykonávané práce či společenským postavením pedagoga. Navzdory těmto odlišnostem je zde jedna veličina přesahující jakékoliv mezery. Předmětem této veličiny je podstata jednání všech pedagogických pracovníků vzdělávání a výchova lidí s náležitou péčí a starostlivostí (Spilková V. & Tomková, A., 2010).

Očekávání směřované na učitele tudíž nejsou malá. Učitel MŠ by měl mít dostatek vědomostí o dítěti předškolního věku, se kterým pracuje a měl by být schopen vytvořit dítěti takové podmínky, aby kvalitně působil a vzdělával tak, že se u dítěte budou adekvátně rozvíjet veškeré schopnosti, dovednosti a vědomosti. To vše za individuálního přístupu s ohledem na možnosti dítěte (Průcha & Kořátková, 2013).

Kvalitní výkon učitelů vyplývá či těsně souvisí s osobnostními a sociálními dovednostmi - citlivost, trpělivost, porozumění aj. Dále to jsou dovednosti cíleného plánování obsahu práce s dětmi, schopnost tvořit předmětné a zajímavé obsahy vzdělávání. Nelze pominout pedagogicko-psychologické znalosti o zvláštěnostech dětí předškolního věku či rozpoznávání stagnace vývoje dítěte nebo odchylek od běžného vývoje. S ohledem na výše zmíněné je zřejmé, že učitel má být schopný zajistit odbornou vybavenost pro rozvíjení prvotních zájmů, nadání či talentových předpokladů (Průcha & Kořátková, 2013).

Osobnost učitele by měla podléhat zásadám “přístupu orientovaného na člověka” dle humanistické teorie C. R. Rogerse. Těmito zásadami jsou:

- úcta
- opravdivost
- aktivní naslouchání a empatie
- pozitivní a nedirektivní přístup
- akceptace růstu jedince se zachováním zodpovědného a svobodného rozhodování o vlastním míření (Šiffelová, 2010).

1.3.1 Role učitele v mateřské škole

Následkem mnoha změn v sociálním prostředí naší společnosti je možné si všimnout i zásadních změn při pohledu na profesi učitele. Dříve, byl učitel osobou váženou a málokdo by se odvážil mu odporovat. V dnešní době role učitele dozajista jiná a to především kvůli již zmíněné změně atmosféry ve společnosti - například hodnotové žebříčky, neadekvátně oceňovaná práce pedagogického pracovníka, dysfunkční rodiny, různé výchovné styly ale i postoje dětí samotných či technický pokrok (Hrubá, 2009).

Se všemi změnami jsou tedy požadavky na roli učitele následující. Hrubá (2009) uvádí, že učitel by měl být schopen být iniciativní, flexibilní, zodpovědný a autonomní. Jako samozřejmost je považována technická zdatnost ohledně vzdělávacích technologií a smysl pro spolupráci a kooperaci. Dále se od učitele požaduje i schopnost saturace všeobecných problémů společnosti či pozitivní postoj a kvalitní zvyšování hodnotné práce při chybění kariérních, motivačních či systémových prvků.

Z pohledu dítěte je ale učitel/ učitelka v mateřské škole jeden z prvních dospělých, se kterým se mimo svou rodinu setkává a navazuje hlubší kontakt. Je tedy zřejmé, že veškeré chování, způsob komunikace, názory a jejich vyjadřování či hranice mezitím co se líbí a co nemá pro dítě podstatnou váhu a dosazuje si následně učitele do jedné z vzorových rolí, podle kterých si dítě samo postupně tvoří hodnotovou orientaci ve třídě. Logicky tedy vyplývá, že osobnost učitele by měla být vzorem v nejlepším slova smyslu. Jednou z věcí, které by se měly děti naučit, dle vzoru učitele, jsou například základní návyky jako je mytí rukou, správné chování u jídla, úklidu ale i schopnost vést komunikaci, která bude přínosná i v interakci s vrstevníky či dospělými jedinci (Svobodová, 2010).

Vzhledem k tomu, že mateřská škola je společenskou institucí pro předškolní vzdělávání, je očekávatelné, že pro její fungování jsou stanovené úkoly a cíle, které jsou nyní

konkretizované Rámcovým vzdělávacím programem pro předškolní vzdělávání. V návaznosti na toto tvrzení mají učitelé MŠ kompetence pro optimalizování vlivu mateřské školy na vývoj dítěte. Kompetencemi v práci učitele se objektivně rozumí soubor profesních dispozic a dovedností, kterými by měl být učitel vybaven pro efektivní plnění své profese (Průcha, Walterová & Mareš, 2009). Jedná se o rozvíjení sociálně psychologických činností, odborných činností (jako jsou jemná, hrubá motorika, tělesná, výtvarná či hudební výchova) nebo činnosti diagnostické a speciálně-výchovné (naslouchání a porozumění dítěti, zvládnání různorodých projevů dítěte a komunikace s rodiči) jak uvádí Mertin & Gillernová, 2015).

1.3.2 Povinnosti učitelů při vzdělávání v mateřské škole

Povinnosti učitelů MŠ vycházejí ze základního ustanovení pojmu mateřská škola. Jedná se tedy o instituci, která zprostředkovává péči o děti svěřené v určité době – nejčastěji po dobu zaměstnání rodičů. Mateřská škola buduje podmínky pro osobní, individuální rozvoj dítěte a pečuje o saturaci potřeb dítěte. Vzdělávací obsah, jenž instituce na úrovni mateřské školy nabízí, se profesionálně zasazuje na rozvoji klíčových kompetencí každého dítěte na maximální možné úrovni (Šprachtová, 2013).

Povinnosti učitelů navazují na profesní dovednosti, které byly nastíněny výše. Termínem profesní dovednost se rozumí soubor dovedností, které jsou kompletně využívány pro zprostředkování výchovy či vzdělávání. Patří sem dovednost stanovit cíle výchovy a vzdělávání, vytvářet vhodné prostředí, plánovat obsah výuky, motivovat a hodnotit žáky či jak jednat s rodiči a veřejností. Na profesní dovednosti lze také nahlížet jako na profesní zkušenosti učitele, schopnosti, nadání či výsledky kvalifikované práce (Průcha, Walterová & Mareš, 2009). Mezi tyto dovednosti se řadí oborové a metodické profesní dovednosti, speciálně-výchovné a diagnostické profesní dovednosti, sociálně-výchovné dovednosti a metodické profesní dovednosti. Všechny tyto dovednosti jsou nezbytné pro práci učitele nejen v mateřské škole. Pro rozvíjení těchto dovedností jsou četné možnosti - například cvikové kurzy, skupinové konzultace či skupinové dílny - hovoříme zde o sebereflexi, poznávání sebe a svého okolí a také zvládnuté procesy interiorizace a exteriorizace (Mertin & Gillernová, 2015).

2 SPOLUPRÁCE MATEŘSKÉ ŠKOLY A RODIČŮ

2.1 Vztah rodiny a mateřské školy

Vztah, který se utváří mezi mateřskou školou jako institucí a rodinou může být zprvu ovlivňován na základě předsudků a osobních zkušeností. Například rodiče mohou srovnávat dojmy ze svého období dětství a to, jak školka fungovala s tím, jak funguje dnes. Může se zde objevit ostych, který bývá nesprávně interpretován jako nezájem rodiče či přehnaná kontrola s podtextem obav o dítě. Zde je na straně učitele/ učitelky zásadní povinnost a to zapojit rodiče do společenského dění v oblasti školky (třídění či opravy hraček nebo jakákoliv činnost prováděná ve prospěch dětí). Jedná se zde o vytváření procesu, kdy formou společně stráveného času budujeme partnerský vztah a spolupráci v nejen zájmu vzdělávání dítěte, ale i v oblasti socializace. Může se jednat kupříkladu o společná tvoření, různé školní slavnosti, společné výlety nebo fungování školní rady (Svobodová a kol., 2010).

RVP o předškolním vzdělávání (2018) udává, že v souvislosti vztahu rodič - učitel MŠ by měl projevit a udržovat souvislou snahu o funkční partnerství mezi rodiči a školou. Učitel by měl, bez jakýchkoliv okolků, poskytnout rodičům možnost přístupu za svým dítětem do prostor mateřské školy. Pokud by měl rodič zájem, učitel by mu měl být ochoten nabídnout spolupráci na tvorbě programu školky včetně možnosti jeho hodnocení. Učitel také umožňuje rodičům aktivní podíl na adaptačním procesu dítěte a mimo výše uvedené, je učitel povinen udržovat s rodiči dialog na téma prospívání, individuální rozvoj a učení dítěte. Tento dialog by měl být průběžný, pravidelný a individuální.

Pro vztah rodiče a učitele je nutné si uvědomit, že rodiče jsou prvními "učiteli" svého dítěte. Lze tedy říci, že zatímco učitel/ učitelka je odborníkem na výchovu a vzdělávání v mateřské škole, rodič je expertem na výchovu především do tří let, potažmo doma. Rodiče a učitelé MŠ jsou partnery ve vzdělávací a výchovné péči v době předškolního věku dítěte. Pro postavu učitele je tedy nutné si uvědomit změnu jednání, při komunikaci s rodiči - rodiče nejsou děti. Tato nesnáze se může projevit u řady učitelů, kdy jejich jednání s dětmi probíhá bez sebemenších potíží, ale při jednání s dospělými zákonnými zástupci si neuvědomí postavení rodiče jakožto partnera ve výchově, vzdělávání a socializaci dítěte. To, že rodič je významný společník učitelů jen potvrzuje fakt, že rodič nejen pomáhá utvářet klima ve třídě, ale podílí se i na efektivitě práce zaměstnanců mateřské školy. Vztahy mezi rodiči a učiteli v mateřské škole jsou na profesní úrovni, rozsáhle, spletité,

intenzivní, budují se dlouhodobě a mohou je ovlivnit situační či osobnostní charakteristiky nebo konkrétní druhy situací (Mertin, Gilnerová, 2015).

Zároveň je nutné si uvědomit, že odevzdáním dítěte do instituce předškolního vzdělávání nekončí práce rodičů jakožto vychovatelů. Jak je výše zmíněno, rodiče a škola jsou partneři ve výchově a vzdělávání. Mezi mimoškolní “úkoly” rodičů patří například průběžná výchova dítěte, podporovat zájmové a volnočasové aktivity, vést dítě k touze po poznání, dbát na pravidelně opakující se činnosti, tvorba stabilního rodinného prostředí a nezapomínat na běžné činnosti, které tvoří charakter rodiny a utváří postoje dítěte do budoucího života (Dandová et al., 2018).

2.2 Formy a podmínky spolupráce

Nejvyužívanější formou spolupráce je komunikace. Rodič má právo být informován o veškerém dění v mateřské škole a to soustavně a dostatečně. Pokud to rodič uzná za vhodné, může se spolupodílet i na jiných záležitostech mateřské školy jako je řešení problémů či tvorba programu mateřské školy. Učitelé jsou naopak povinni sledovat individuální potřeby dětí, popřípadě rodin a v této souvislosti se snažit jim porozumět a vyhovět. Všichni zaměstnanci mateřských škol jsou povinni chránit soukromí rodiny. Samozřejmostí je i zachování taktnosti a ohleduplnosti ve vnitřních záležitostech. Zároveň je ale nutné respektovat soukromí život rodiny a vymezit se nuceným a nevhodným radám. Další povinností učitele je pravidelné sdělování informací rodičům o osobních pokrocích dítěte, prospěchu dítěte i rozvoji učení. Cílem je domluva společného uchopení procesu vzdělávání a výchovy. V neposlední řadě nabízí školka rodině poradenský servis a různé vzdělávací či osvětové aktivity. (RVP PV, 2018)

2.2.1 Formy komunikace dle Lažové

Formy komunikace v praxi mateřské školy jsou různé. Zde si uvedeme několik druhů/ prostředků pro komunikaci školky a rodiny dle Lažové (2013):

Třídní schůzky

Jedná se o způsob setkání, který rodiče často využívají pro možnost osobního setkání a možnosti informovat se o dítěti individuálně. Pro učitele je důležité, aby tato setkání vedl pokud možno neformálně, zařadil gesta jako jsou stisk ruky na pozdrav nebo nabídka místa k sezení. Základem této schůzky je vést ji v “dobrém” naladění. Výsledek této třídní schůzky se totiž může nepřímo promítnout na dítě a ovlivnit jeho další chování ve třídě. Pokud se během této schůzky objeví nějaké připomínky, nebo snad kritika, je dobré, aby se učitel snažil pochopit mluvčího a jeho problém. Pokud je problém charakteru který nelze řešit skupinově, je vhodné nabídnout setkání mezi čtyřma očima a vyřešit to v jiný čas. Veškeré připomínky a nápady by měl brát učitel s nadhledem a především jako možnost upravit stávající dění tak, aby co nejlépe vyhovovalo dětem, rodičům i učitelům samotným.

Společné akce

Jedná se o sešlosti podporující seznamování, získávání nových zážitků a celkově obecnější seznámení s chodem mateřské školy. Rodiče se zde mohou dozvědět více o práci učitele, mohou s učitelem získat otevřenější vztah. Klíčové se může zdát vybídnutí rodičů k podání pomocné ruky při organizaci takových akcí. Výsledkem může být zpestření o nový názor, hru či informace. Učitelky, zde na druhou stranu mohou předvést své dovednosti v organizování či svůj vztah k dětem.

Nástěnky a vývěsky

Funkce těchto prostředků je spíše informativně organizační nebo vzdělávací. Mohou se zde vyvěšovat edukační články, jídelníčky, různé informace o provozu třídy či harmonogramu třídy. Obecně se jedná o formální informace a záležitosti. V případě, že na nástěnce jsou vyvěšeny obrázky dětí z výuky, může nástěnka plnit i funkci srovnávací.

Webové stránky a e-mail

Dnešní moderní a uspěchaná doba si žádá sdělovací prostředek, ke kterému je snazší přístup i mimo prostory školy. Webové stránky a e-mail můžeme považovat za cenné formy komunikace školy a rodiny. Usnadňují organizaci, zprostředkovávají celoplošné informování včetně rychlého předání zpráv. Důležité je ovšem dodržování zásad bezpečného chování na internetu a zároveň by v žádném případě neměla elektronická komunikace nahradit osobní setkání (Lažová, 2015).

Spolupráci a jejími formami se zabývala i Syslová (2016). Poukazuje na to, že partnerský vztah mezi rodiči a učiteli a zapojení rodičů do dění v mateřské škole má kladný účinek na vývoj dítěte. Klíčem k udržení zdárné spolupráce je příznivé klima mezi učiteli, rodiči i dětmi a poskytování dostatečné množství informací o dítěti a to jak ze strany učitele, tak i rodičů.

V knize *Proměna mateřské školy v učící se organizaci* (2016) uvádí autorka dvojí dělení spolupráce školy s rodiči. Spolupráce individuální či organizovaná a spolupráce na úrovni třídy nebo mateřské školy.

Strakatá (in Syslová, 2016) tvrdí, že vedoucí pracovníci volí především kooperaci individuální a organizovanou. Zatím co vedení menších mateřských škol (1 – 2 třídy) dávají přednost individuální možnosti, větší školy volí spolupráci formou organizace, neboli, spolku, dříve občanské sdružení. Spolek může, i nemusí, být právně upevněný a řídit se podle občanského zákoníku. Z praxe ředitelů lze potvrdit, že fungují i neformální spolky. Spolek je tvořen rodiči neboli zvolenými zástupci z každé třídy. Třídou prezentují jeden nebo dva zástupci. Role zástupce (rodiče) spočívá v komunikaci s ostatními rodiči ze třídy. Následně informace a rozhodnutí, poznatky, připomínky předloží spolku, který lze nazvat radou či výborem rodičů. Vedení školy spolupracuje se spolkem. Poskytuje tak možnost se podílet na tvorbě vzdělávacích programů, délky provozní doby mateřské školy, organizace společných akcí apod. Může od rodičů získat zpětnou vazbu a pracovat tak na zdokonalování vzdělávací instituce. Rodičovské spolky jsou preferovány především díky snazší komunikaci, případně řešení problémů. Individuální možnost pokládají ředitelé malých mateřských škol jako upevňování a prohlubování vztahu mezi učitelem/ ředitelem a rodičem. Díky tomuto přístupu je vztah kvalitnější a spolupráce je schůdnější řešení nepříjemných situací (Strakatá in Syslová, 2016). Všem však tato forma nevyhovuje a tak lze využít neformální, anonymní komunikaci, kdy rodiče mohou využít například schránku důvěry a anonymně do ní vložit svůj požadavek, připomínku apod. (Syslová, 2016).

Spolupráce na úrovni školy odkazuje na školní vzdělávací program, který koresponduje s RVP PV. Jedná se především o pravidelnou informovanost rodičů, pozitivní partnerský vztah mezi rodičem a učitelem, ve kterém převládá oboustranná důvěra, rovnováha. Dále sem spadá i možnost účastnit organizace akcí a programů. Mateřské školy by měly umožňovat rodičům odborné poradenství či organizovat pro rodiče různé besedy v souvislosti s výchovou či vzděláváním (RVP PV in Syslová, 2016). Tyto body poskytují

mateřské školy dle svých možností. Rodičům lze umožnit formy spolupráce: seznámení s filozofií mateřské školy, individuální rozhory, spolutvorba a podílení se na akcích mateřské školy, možnost využití dotazníků spokojenosti apod. Spolupráce na úrovni třídy, stejně jako úroveň školy, je úzce spjata s ŠVP v němž je uvedeno, že učitel má povinnost kooperovat s rodinou dítěte (Smolíková in Syslová, 2016). S rodičem komunikuje převážně třídní učitel. Vše proto záleží na prvním střetnutí s rodiči, které by mělo být uskutečněno formou individuálního rozhovoru ještě před nástupem dítěte do mateřské školy. Učitel tak získá informace o dítěti a jeho rodině. Toto první setkání může vytvořit základ hodnotný vztah mezi učiteli a rodiči. Přítomnost rodiče ve třídě se také řadí mezi formy spolupráce, kdy má rodič možnost nahlédnout do dění v mateřské škole či se zapojit do činností. Díky této příležitosti může vidět, jak se dítě chová v kolektivu, jak učitel pracuje s dětmi apod. Další nedílnou formou spolupráce mezi učiteli a rodiči jsou konzultační hodiny. Cílem konzultačních hodin je podávání informací o dítěti a jeho individuálních potřebách, po případě vhodný společný styl výchovy a vzdělávání. S využitím podkladového diagnostického materiálu (portfoliu dítěte) během konzultací může učitel rodiče seznámit s vývojem dítěte, v jaké oblasti je třeba rozvoj podpořit. Formou spolupráce jsou i třídní schůzky, které mají především informativní charakter. Mezi společné akce na úrovni třídy můžeme řadit například společné odpolední tvoření, společné exkurze, sportovní akce, tematické akce ve třídě apod. (Syslová, 2016).

2.3 Spolupráce mateřské školy s rodiči z pohledu legislativních a kurikulárních dokumentů

Nejdůležitějším dokumentem v této oblasti je od 1. ledna 2005 tzv. Školský zákon, tj. zákon č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání. Toto právní ustanovení vymezuje, udává nejen cíle, organizaci a podmínky předškolního vzdělávání, ale poskytuje i možnosti oboustranné spolupráce mateřské školy a rodičů. Bližší informace, i jiné právní normy, o spolupráci rodiny a mateřské školy upřesňuje vyhláška 14/2005 Sb., o předškolním vzdělávání, v §1 odst. a to následovně: *„Mateřská škola spolupracuje se zákonnými zástupci dětí a dalšími fyzickými a právnickými osobami s cílem vyvíjet aktivity a organizovat činnosti ve prospěch rozvoje dětí a prohloubení vzdělávacího a výchovného působení mateřské školy, rodiny a společnosti.“*

Další kurikulární dokument, který připomíná spolupráci MŠ a rodiny je Rámcový vzdělávací program předškolního vzdělávání. V tomto textu se poukazuje na několik bodů, na jejichž základě je popisována funkční spoluúčast rodičů. Toto partnerství funguje, jestliže jsou vztahy mezi rodiči a zaměstnanci školy důvěryhodné, otevřené, obě strany jsou ochotné projevit vstřícnost, respekt, porozumění a vůli spolupracovat. Rodiče mají možnost participovat na dění v MŠ - účast na rozličných programech a podobně dle svého zájmu a uvážení (RVP PV, 2018).

3 PŘÍPRAVA DÍTĚ V MATEŘSKÉ ŠKOLE NA ZÁKLADNÍ VZDĚLÁVÁNÍ

Aby dítě mohlo vstoupit do základní školy, je nutné, aby bylo schopné plnit základní dovednosti a požadavky. Mezi požadavky zařazujeme školní připravenost a zralost. Můžeme tak říci, že dosažením školní zralosti/připravenosti je dítě způsobilé k nástupu do základní školy.

3.1 Školní zralost a připravenost

S těmito termíny se setkáváme nejen v odborné literatuře pro učitele, ale i v mateřské škole či diagnostice dítěte s předškolní docházkou.

Dle Nádvorníkové (2017) je pojem školní zralost značně neurčitý. Vzbuzuje tak mínění, že dítě automaticky dozraje k tomu, aby bylo schopné k nástupu na základní školu. Tvrdí, že biologický vývoj dítěte je třeba rozvíjet jak rodiči, tak i mateřskou školou. Z toho důvodu je vhodné používat pojem školní připravenost. Školní připravenost lze charakterizovat jako rozvoj schopností dítěte v oblastech pro nástup do základní školy.

Jak definuje Kropáčová (2018), školní zralost lze popsat jako dosažení zdravotní, sociální a psychické schopnosti nastoupit do základní školy. V současné době lze také říci, že pojem školní zralost a připravenost spolu úzce souvisí, vzájemně se prolínají a doplňují. Pojetí školní zralosti, připravenosti, se skládá ze tří hlavních oblastí:

- tělesná zralost
- sociální a emocionální zralost
- psychická zralost

Tradiční koncepce školní zralosti se zaměřuje na zdravotní stav, mluvený projev, lateralitu, rozumové a percepční vnímání dítěte. Jde o přirozený vývoj, dospívání dítěte. Jestliže dítě dosáhne daných parametrů, je považováno za zralé, neboli připraveno na povinnou školní docházku. Nedosáhne-li dítě daných parametrů, následuje odklad školní docházky, kdy dítě takzvaně “dozraje” a je schopné nástupu do základní školy (Mertin & Gillernová, 2015).

V dnešní době se školní zralost považuje jako jedna z podmínek k úspěšnému nástupu a splnění povinné školní docházky. Mezi 6 - 7 rokem dochází k dospívání nervové soustavy dítěte. A to především po citové stránce, kdy už dítě dokáže ovládat své chování

a emoce. Dosažením zralosti je dítě schopné spolupracovat, soustředit se, dokončit započatou práci a zvládnout tak nároky, jež povinné školní vzdělávání požaduje. Nervový vývoj má značný vliv i na rozvoj manuálních dovedností a motoriku dítěte. Neobratnost a nešikovnost tak může být jeden z faktorů nezralosti. Školní připravenost není spojena s biologickým pojetím dítěte jako zralost, ale soustředí se na sociální stránku dítěte. Značnou roli v připravenosti hraje rodina dítěte, která dítě vede ke vzdělávání. Dítě by mělo být schopné komunikovat a vytvářet vztahy se svými spolužáky, dospělými a dodržovat školní podmínky (Vágnerová, 2012).

Jednou z možností posouzení školní zralosti a připravenosti je diagnostika dítěte. Jejím cílem je odhalit a posoudit, zda je dítě schopné nástupu na základní školu (Přinosilová, 2007). V mateřské škole má pravomoc k provádění diagnostiky dítěte třídní učitel. Na základě diagnostického pozorování, jež se realizuje v průběhu školního roku, je učitel oprávněný sdílet své posouzení školní zralosti dítěte. Díky sledování dětí při práci mezi vrstevníky mohou sdělovat objektivní názory a informace odborníkům (psycholog, pedagogicko-psychologická poradna, speciální pedagogická centra, pediatr), kteří posuzují školní připravenost dítěte (Kropáčková et al., 2018).

3.2 Pedagogická diagnostika dítěte předškolního věku

Pedagogická diagnostika se řadí mezi pedagogické disciplíny. Zaměřuje se na pozorování, získávání informací osob během vzdělávacího procesu a reálné aktivity, během kterých vznikají pedagogická zjištění (Průcha & Kořátková, 2013).

Průcha a Kořátková definují pedagogické diagnostikování takto: „*Pedagogické diagnostikování je zjišťování, popisování a vyhodnocování úrovně rozvoje žáků (studentů, dospělých) jako výsledku vzdělávacího působení. Při diagnostikování se hodnotí, jaký je např. stav skutečných schopností a dovedností dítěte v posledním roce předškolního vzdělávání v porovnání s očekávanými výsledky pedagogického působení (s cíli plánovanými v RVP PV). Výsledkem diagnostického posuzování je diagnóza (dítěte, žáka, skupiny žáků)*” (Průcha & Kořátková, 2013, s. 160).

Jak uvádí RVP PV (2018), pedagogická diagnostika je dlouhodobý proces sledování, který slouží k zjišťování informací o osobnosti dítěte. Dále se zabývá jeho pokroky a výsledky během vzdělávání. Na tuto dlouhodobou komplexní, systematickou a promyšlenou činnost se soustředí učitel. Je prováděna například pozorováním, analýzou kresby dítěte či rozhovory s rodiči dítěte.

Mezi metody diagnostikování, které uvádí i Průcha společně s Kořátkovou (2013), můžeme zařadit pozorování, jež se zaměřuje na rozvoj dítěte po určité časové období, potažmo během celého školního roku. Je však důležité zmínit, že pozorování je plánované a promyšlené. Další diagnostickou metodou je rozhovor vedený s dítětem nebo jeho rodiči. Díky rozhovorům může učitel zjistit, jaký mají na dítě názor ostatní dospělé osoby. Anamnéza se soustředí na seskupení důležitých informací o rozvoji dítěte samotného a prostředí, kde je dítě vychováváno. Učitel tak dokáže porozumět aktuálnímu stavu dítěte a působení na jeho rozvoj. Velmi důležitou roli diagnostikování v předškolním věku může zastávat hra a kresba dítěte. Zde může učitel sledovat například soustředěnost, komunikaci či kreativitu dítěte. Mezi další metody, které se využívají především u dětí školního věku, patří dotazníky, rozbory prací dětí či různé testy.

Klíčem k diagnostikování dítěte je jeho poznání. Seznámení s jeho silnými i slabými stránkami umožňuje učiteli kvalitnější vzdělávání dítěte. Lze se zaměřit na oblasti, které je třeba více rozvíjet a tak je i zdokonalovat. Učitel se však může zaměřit na silné stránky dítěte a zdokonalovat jeho nadání. Tyto přednosti se tak mohou stát oporou pro rozvoj slabých stránek (Bednářová & Šmardová, 2015).

Podobné tvrzení uvádí v knize Školní zralost a její diagnostika (2017) Syslová a Kratochvílová. Diagnostikování je možné, až když se učitel s dítětem důkladně seznámí. Dobré seznámení netkví jen v dítěti samotném, ale i v poznání osob a prostředí, ve kterém dítě žije.

Dle Syslové (2012) lze využít k diagnostikování portfolio dítěte. Tento diagnostický soubor materiálů může obsahovat: vstupní formulář o dítěti, kresby dítěte, průběžné záznamy o vzdělávání a pokrocích dítěte, testy školní zralosti, fotografie dítěte z různých akcí, výrobků apod.

3.2.1 Diagnostické oblasti dle Bednářové a Šmardové

Bednářová a Šmardová (2015) se ve své knize cíleně zaměřují na ucelený systém pedagogické diagnostiky. Tvrdí, že funkce oblastí, jež rozvíjí vývoj dítěte, jsou navzájem propojeny a nedostatky v jedné jsou patrné i v dalších. Je však nutné podotknout, že každá funkce se v diagnostické oblasti rozvíjí dle možností dítěte. Dítě tak k dosažení zvládnutí různých dovedností dozraje, neboli dospěje. Zde je nutné brát zřetel na individualnost dítěte a jeho věk.

Při rozvíjení dovedností je důležité dítě správně motivovat a poskytovat mu vhodné úkoly určené pro jeho rozvoj. A to takové, které budou uzpůsobené jeho věkové úrovni a možnostem, tak, aby dítě při splnění a naučení se dovednosti, mělo radost z toho, co dokázalo. Jak už bylo zmíněno, schopnosti dítěte se rozvíjí postupně. Úspěšného naučení se dovedností docílíme po částech. Od nejjednodušších po složité (Bednářová & Šmardová, 2015).

Autorky v knize Diagnostika dítěte předškolního věku (2015) uvádí deset oblastí, které lze diagnostikovat a zároveň tak dítě připravovat za vstup do základní školy:

Motorika, grafomotorika a kresba

Obsahem této oblasti je jemná motorika, která se soustředí na manipulaci s předměty, správný úchop tužky při kresbě dítěte, konstruktivní hry dítěte či na hmatové vnímání. Součástí grafomotorické oblasti je lateralita ruky a oka, která je úzce spjata s dovedností psaní a čtení. Lateralitu můžeme definovat jako určení dominantní ruky dítěte, levé nebo pravé, při manipulaci s předměty, pohybu. Kresba provází dítě už od druhého roku. Diagnostika kreslení se soustředí především na správný úchop tužky, uvolnění ruky, tlaku na papír, správné držení těla a postavení ruky při kresbě či psaní. Hrubá motorika se soustředí na pohybové činnosti dítěte, například skoky na jedné noze, hod míčem, běhání apod. (Bednářová & Šmardová, 2015).

Zrakové vnímání a paměť

Do zrakové percepce řadíme rozlišování barev (dítě se nejprve učí definovat barvy základní a poté postupně dokázat pojmenovat různé odstíny barev), prostorovou orientaci (dítě dokáže rozlišit pojmy nahoře, dole, vpravo, vlevo, uprostřed apod.) rozlišit tvary, zaměřit se na konkrétní obsah (osobu, zvíře) na obrázku, hledání či skládání obrázku z několika částí. Zraková paměť rozvíjí dovednost rozeznat předměty, symboly které dítě už vidělo. Na základní škole je zraková paměť úzce spjata s naukou číslic a písmen. Dále se soustředí na pohyb očí po řádku - zleva doprava (Bednářová & Šmardová, 2015).

Prostorové vnímání a prostorové představy

Zaměření na orientaci v prostoru, kdy se dítě seznamuje s pojmy nahoře, dole, vpravo, vlevo, vpředu, vzadu, uprostřed, mezi apod. Řadíme sem i orientaci v řadě (první, poslední, druhý od konce). Všechny tyto pojmy dokáže využít v běžném životě (Bednářová & Šmardová, 2015).

Vnímání času

Celá tato oblast se soustředí na pojetí času, kdy se dítě uvědomí časovou sekvenci. Začátek a konec. Dokáže rozpoznat a pojmenovat části dne, seřadí obrázky podle dějové posloupnosti, zná časové pojmy včera, dnes a zítra (Bednářová & Šmardová, 2015).

Řeč

Oblast řeči se skládá ze čtyř základních rovin:

- Foneticko-fonologická rovina souvisí se sluchovým vnímáním, kdy se dítě učí definovat slyšené hlásky a právně je vyslovovat. Do této roviny řadíme i vývoj výslovnosti dítěte.
- Morfologicko-sémantická rovina se soustředí na správné skloňování slov, zda dítě mluví gramaticky správně či rozlišuje rozdíl mezi možným a jednotným číslem.
- Lexikálně-sémantická rovina se zabývá slovní zásobou dítěte a porozumění mluvené řeči.
- Pragmatická rovina pojímá řeč jako mluvený projev dítěte, sdělování informací, zážitků, pocitů apod. (Bednářová & Šmardová, 2015).

Sluchové vnímání a paměť

Sluchové vnímání, dle Bednářové a Šmardové (2015), můžeme rozčlenit do několika částí:

- naslouchání (dítě dokáže určit směr slyšeného zvuku, rozpoznat píseň dle melodie, vyslechnout příběh)
- sluchová diferenciacce (rozlišování znělých a neznělých hlásek, změn hlásek ve slovech)
- sluchová paměť (dítě dokáže zopakovat slyšená slova, větu)
- sluchová analýza a syntéza (rýmování slov, vytleskávání slabik slova, určení počáteční a konečné hlásky ve slově)
- vnímání rytmu (napodobení rytmu, několika tónů)

Základní matematické představy

Tato oblast se pojí se všemi již zmíněnými diagnostickými oblastmi. Cílem matematických představ je získání rozvoj základních schopností a dovedností, jež dítě bude využívat při vzdělávání na základní škole. Dítě se seznamuje s porovnáváním (velký, malý), pojmy

(nic, více, stejné, o jednu více), tříděním do skupin, řazením (například řazení předmětů dle velikosti), množstvím a tvary (Bednářová & Šmardová, 2015).

Sociální dovednosti

Do sociálních dovedností jsou zařazeny především citové a vztahové situace, na které se dítě učí reagovat, jako je například odloučení od matky, komunikace s ostatními dětmi, jeho chování, spolupráce, ohleduplnost vůči přírodě nebo dokáže projevit náklonnost (Bednářová & Šmardová, 2015).

Hra

Diagnostika hry se soustředí především na to, jaké hry dítě, vzhledem ke svému věku, preferuje. Zda se dokáže smířit s porážkou, hraje dle pravidel, dokáže si hrát s ostatními dětmi (Bednářová & Šmardová, 2015).

Sebeobsluha

Nejdůležitější dovedností, jakou by dítě před nástupem do základní školy mělo zvládat, je sebeobsluha a dodržování hygieny. Dítě by se mělo umět samo obléct, najíst, dodržovat správně hygienické zásady (Bednářová & Šmardová, 2015).

Všechny funkce z těchto oblastí se zaměřují na schopnosti a dovednosti dítěte, které by mělo zvládat před vstupem do základní školy. Proto kniha nabízí ke každé oblasti tabulku s činnostmi, které učitel v průběhu docházky předškolního dítěte vyplňuje. Při vzdělávání zaznamenává, zda funkce dítě zvládá, či se alespoň vývoj dítěte zdokonaluje.

Program spolupráce mateřské školy a rodičů při přípravě na vstup do základní školy

Jako příklad spolupráce mateřské školy a rodičů zde uvádím program vydaný pedagogicko-psychologickou poradnou v Brně.

Program je zaměřený na spolupráci mateřských škol a rodičů s dětmi sestavila paní Mgr. Jiřina Bednářová a PhDr. Vlasta Šmardová. Hlavním cílem tohoto projektu je rozvoj dětí předškolní věku. (Bednářová, Šmardová, 2013)

„Hravou formou podněcuje schopnosti, dovednosti a funkce důležité pro zvládání trivie (tj. pro budoucí čtení, psaní, počítání).“ (Bednářová & Šmardová, 2013, s. 2).

Vzdělávací náplň se snaží dítě hravě zaujmout a rozvíjet. Snahou je dítě seznámit s cíleným úkolem, prací, a postupně ho dovést k jeho vypracování či splnění činnosti. Vše se zaměřuje, nejen na dodržování pravidel a plnění práce, ale i na spolupráci a komunikaci

v kolektivu. Obsahem edukace jsou i dílčí oblasti vývoje, které jsou systematicky prolnuty, zároveň odpovídají věkovému vývoji dítěte a jsou obsaženy v jednotlivých lekcích (Bednářová & Šmardová, 2013).

Aby bylo dítě dobře připraveno na čtení, psaní a počítání je třeba, dle paní Bednářové a Šmardové (2013, s. 2), dítě rozvíjet v oblastech:

- jemná motorika, grafomotorika
- zrakové vnímání – zraková diferenciaci, analýza, syntéza, paměť
- prostorová orientace, orientace v čase
- základní matematické představy
- řeč, myšlení
- sluchové vnímání – sluchová diferenciaci, analýza, syntéza, paměť

Všechny oblasti se během lekcí navzájem prolínají, nelze je separovat. Nejenže tyto oblasti rozvíjí rozumové schopnosti dítěte, ale podporují i další podmínky, které budou dítě doprovázet během vzdělávání a to udržení pozornosti, komunikační dovednosti, seznámení s povinnostmi řešit úkoly. (Bednářová & Šmardová, 2013)

Vzdělávací náplň je komplexně a systematicky uspořádána do deseti lekcí, kdy jedna lekce trvá šedesát minut a koná se jednou za dva týdny. Lekci navštěvuje šest až osm dětí, kdy každé dítě je v doprovodu svého rodiče, a dva lektori. Přítomnost rodiče je velmi podstatná, jelikož po seznámení s úkoly pracuje s dítětem doma na následující lekce. Tímto způsobem může sám rodič zpozorovat schopnosti, možnosti svého dítěte a sám se tak připravovat na následnou spolupráci s dítětem na základní škole. (Bednářová & Šmardová, 2013).

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 METODOLOGIE VÝZKUMU

Praktická část této bakalářské práce je zpracována formou kvantitativního výzkumu. V této kapitole je popsána skladba výzkumného probandu a rovněž způsob, jež byl využit k získání dat. Kvantitativní výzkum, pedagogicky zaměřený, lze podle Chrásky (2016) chápat jako činnost, která je ze své podstaty systematická, záměrná a zároveň se při ní také empiricky zkoumají (testují, verifikují či ověřují) hypotézy o vztazích mezi pedagogickými jevy.

Oblastí zájmu této práce je již několikrát zmíněna spolupráce mateřské školy a rodiny v souvislosti s přípravou dítěte na vstup do základní školy. Cílem této práce bylo zjistit odpovědi na předem stanovené výzkumné otázky, jež jsou zmíněny níže

Metoda sběru dat

Výzkumná část této práce byla zpracována pomocí nestandardizovaného dotazníku. Dotazník je jednou z nejčastěji využívaných forem sběru dat a rovněž i jeden z nejpoblárnějších (Chráska, 2007). Tento dotazník je uzpůsoben tak, aby bylo možné s jeho využitím stanovit odpovědi na výzkumné otázky. Dotazníkové šetření probíhalo anonymně.

Charakteristika výzkumného nástroje

Jak už bylo zmíněno výše, výzkumný nástroj použitý v této práci byl nestandardizovaný dotazník. Dotazník byl vytvořen ve dvou verzích. První verze byla určena pro učitele MŠ a druhá verze pro rodiče dětí s povinnou předškolní docházkou. Oba tyto dotazníky byly z větší části stavěny zrcadlově, tedy aby se zadavatel ptal na stejnou otázku, ale samozřejmě přizpůsobené každé výzkumné skupině. Dotazník pro učitele se skládá z patnácti otázek a dotazník pro rodiče obsahuje třináct otázek. Pokyny pro vyplnění dotazníku byly v obou případech uvedeny v úvodu dotazníku. Dotazníky byly pro potřeby výzkumu rozšiřovány v tištěné formě a v online podobě pomocí webových stránek Survio.cz.

Dotazník byl zcela dobrovolný a všichni respondenti byli obeznámeni s cílem výzkumu. Vyplněním dotazníku respondent souhlasil se zpracováním dat a výzkumným šetřením. Výzkumné šetření probíhalo od ledna 2021 do března 2021.

Výzkumný soubor

Výzkumný soubor tvořili z jedné části učitelé MŠ a z druhé části rodiče dětí s povinnou předškolní docházkou. Celkově se výzkumu zúčastnilo 233 respondentů. Z toho 100 respondentů byli učitelé a 100 respondentů byli rodiče a zákonní zástupci. 33 dotazníků muselo být vyřazeno pro neúplné vyplnění. Učitelé MŠ a rodiče dětí jsou hlavními činiteli pro námi zkoumanou oblast. Je tedy zřejmé, že zvolení tohoto výzkumného souboru je na místě.

4.1 Cíle výzkumu

Hlavní cíl:

Zjistit, jak funguje spolupráce mateřské školy a rodiny v oblasti přípravy dítěte na vstup do základní školy z pohledu učitelů MŠ i rodiny.

Dílčí cíle:

- Zjistit, jak funguje komunikace mezi mateřskou školou a rodinou z hlediska učitelů MŠ a rodičů.
- Zjistit, jaké formy vzájemné spolupráce, z hlediska učitelů MŠ i rodičů, využívají mateřské školy při přípravě dítěte na vstup do základní školy.
- Zjistit, jak učitelé MŠ a rodiče hodnotí přípravu dítěte na vstup do základní školy.
- Zjistit, jaké změny by rodiče a učitelé MŠ přivítali v oblasti spolupráce při přípravě dítěte na vstup do základní školy

4.2 Výzkumné otázky

Hlavní výzkumná otázka:

Jak funguje spolupráce mateřské školy a rodiny v oblasti přípravy dítěte na vstup do základní školy?

Dílčí výzkumné otázky:

- Jak funguje komunikace mezi mateřskou školou a rodinou z hlediska učitelů MŠ a rodičů?
- Jaké formy vzájemné spolupráce, z hlediska učitelů MŠ i rodičů, využívají mateřské školy při přípravě dítěte na vstup do základní školy?
- Jak učitelé MŠ a rodiče hodnotí přípravu dítěte na vstup do základní školy
- Jaké změny by rodiče a učitelé MŠ uvítali v oblasti spolupráce při přípravě dítěte na vstup do základní školy?

5 ANALÝZA ZÍSKANÝCH DAT

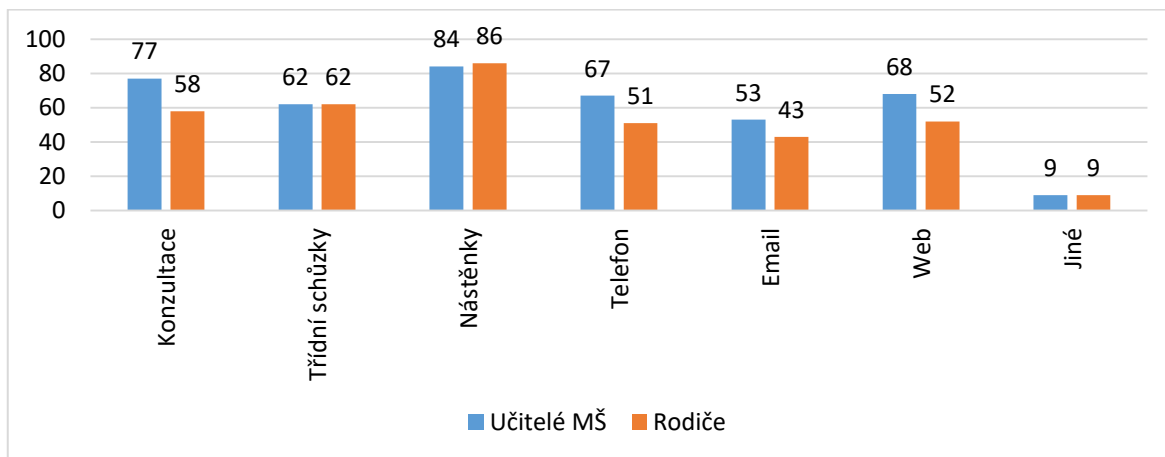
Tato kapitola se zaměří na zpracování a srovnání výsledků, které poslouží k zodpovězení výzkumných otázek, jež jsme určili. V grafické podobě budou uvedeny a porovnány výsledky odpovědí všech respondentů, kteří vyplnili dotazník.

Ve výzkumném šetření bylo vyžito a srovnáno celkem dvě stě dotazníků. 100 od učitelů MŠ a 100 od rodičů dětí s povinnou předškolní docházkou. Pro zpracování získaných dat byl využit program Microsoft Excel.

5.1 Analýza a srovnávání získaných dat

Na počátku analýzy dat, jsme sestavili tabulku, jež nám umožnila přiřadit otázky z dotazníku k určeným dílčím cílům. V tabulce můžeme vidět otázky, které budou z obou dotazníků porovnány a graficky zobrazeny. Každá z následujících položek popisuje otázku z dotazníku (viz. Příloha P I).

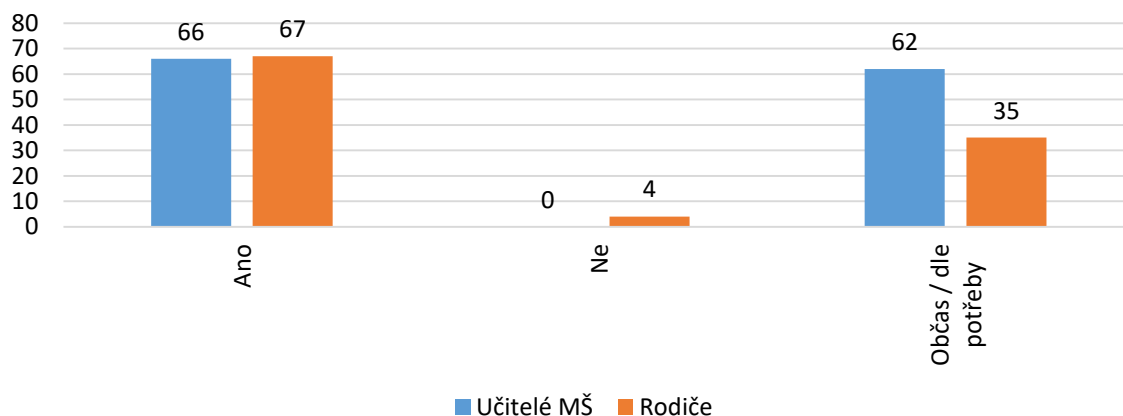
Položka č. 1 *Jaké komunikační prostředky využívá mateřská škola při spolupráci, komunikaci s rodiči?*

Graf 1 Komunikační prostředky během spolupráce

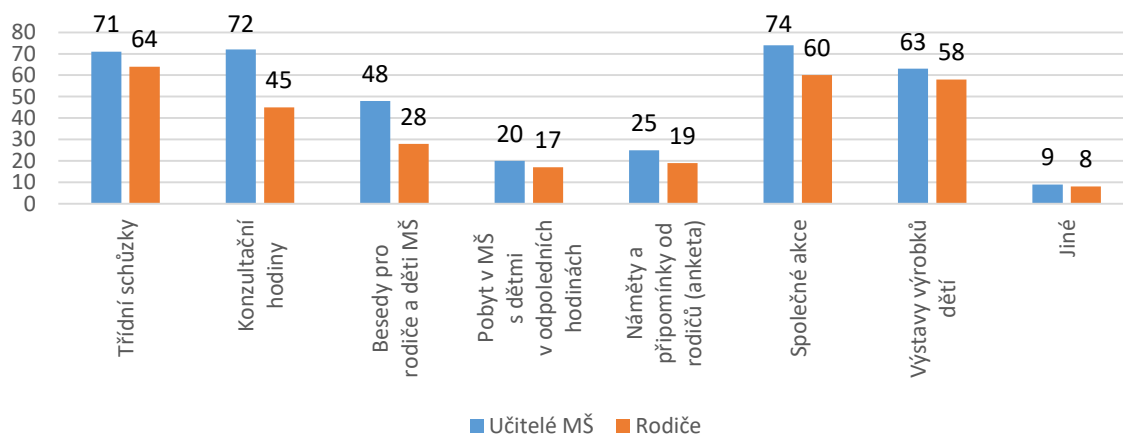
Graf odpovídá na otázku č. 1 – Jaké komunikační prostředky využívá mateřská škola při spolupráci a komunikaci? Jak je na tomto grafu znázorněno, nejčastějším způsobem předávání informací a následné spolupráce je využívání nástěnek (84 respondentů učitelů MŠ, 86 respondentů rodičů). V kategorii „jiné“ byly uvedeny jako způsoby komunikace např. internetové komunikační prostředky – aplikace jako Facebook či Messenger, Lyfle apod. Jindy respondenti uvedli tzv. zanechávání vzkazů pro rodiče ve skříňkách/příhrádkách dítěte. V jednom případě respondent uvedl, že školka nepoužívá žádné komunikační prostředky. Díky výzkumnému šetření se domníváme se, že využití moderních technologií (email, webové stránky apod.) napomáhá k efektivnější komunikaci. Rodič tak má více možností, jak s mateřskou školou komunikovat. Tuto domněnku můžeme potvrdit z praxe, kdy po zavedení webových stránek a sdělování informací přes email se komunikace mezi rodiči a učiteli MŠ výrazně zlepšila.

Položka č. 2 *Informuje Vás mateřská škola o průběhu, pokrocích či potřebách dítěte v souvislosti s přípravou na vstup do základní školy?*

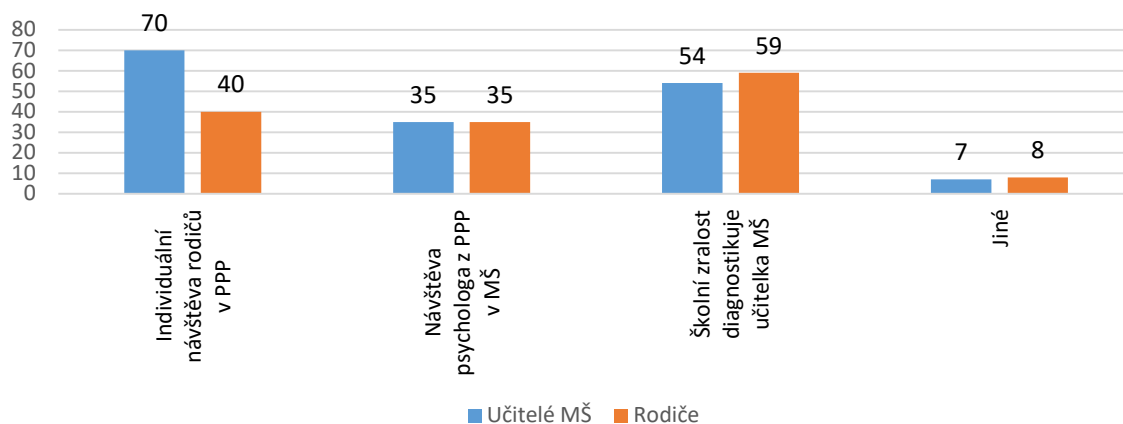
Graf 2 Informovanost o dítěti

Graficky znázorněná položka č. 2 poukazuje na schopnosti školy v informování rodičů o průběhu, pokrocích a potřebách dítěte v souvislosti s přípravou na základní školu. Z grafu je zřejmé, že téměř polovina učitelů MŠ (62 respondentů) uvedla, že rodiče jsou informováni dle potřeby, kdežto z řad rodičů tuto odpověď zvolilo pouze 35 respondentů. Jak můžeme vidět, u této položky je mezi respondenty velký rozdíl. Nabízí se nám zde otázka, proč to tak je a co by mohlo být příčinou této volby respondentů. Jednou z možností je, že učitel informuje rodiče pouze tehdy, když on uzná za vhodné. Ať už z hlediska negativních či pozitivních informací. Rodič by měl být o svém dítěti informován pravidelně. Může se zde však objevit i skutečnost, že když rodič nejeví zájem o informace ohledně svého dítěte, učitel přestane rodiče informovat. Tato varianta je bezpochyby velmi neprofesionální. Učitel MŠ by se neměl nechat ovlivnit negativismem rodiče a dále poskytovat informace o průběhu přípravy. Učitelé (66 respondentů) i rodiče (67 respondentů) shodli na průběžném informování o stavu dítěte.

Položka č. 3 *Jaké formy spolupráce s rodiči mateřská škola nabízí?*

Graf 3 Formy spolupráce

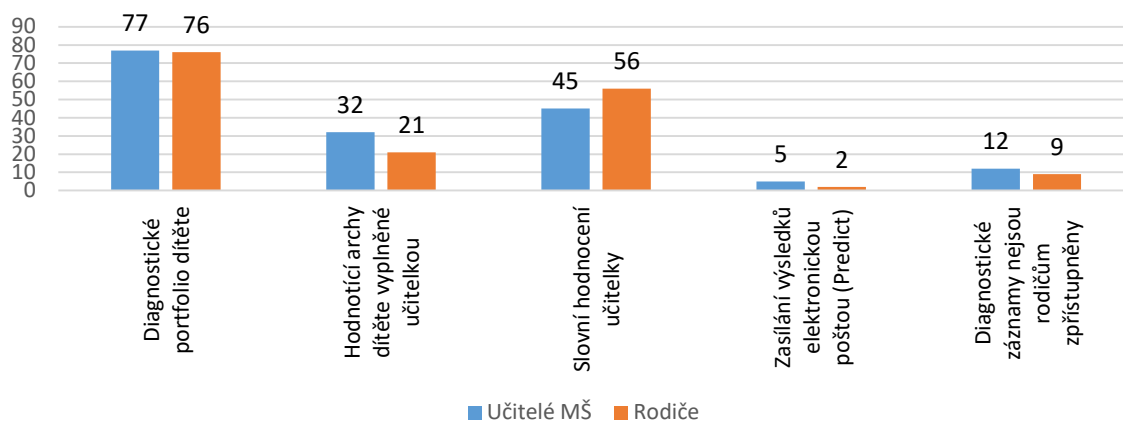
U této položky bylo možné označit více odpovědí. Nejčastěji využívanou formou spolupráce se podle učitelů MŠ (74 respondentů) staly společné akce. Společnými akcemi byly respondenty míněny např. besídky, maškarní akce, tábory, akce na horách, různé výlety, návštěva divadla či různé sportovní akce. Ze strany rodičů byly nejčastější formou spolupráce vybrány třídní schůzky. V kategorii „jiné“ byla uvedena forma spolupráce Rodičovská rada, kdy rodiče sestavují společně s učiteli plán akcí pro školní rok. V grafu můžeme vyzorovat vždy vyšší počet odpovědí od učitelů MŠ, tudíž nabídku spolupráce poskytují. Avšak můžeme se domnívat, co je příčinou nižšího počtu odpovědí rodičů. Neatraktivní a stále stejná nabídka akcí ze strany učitelů, které rodiče už neocení a ztrácí o ně zájem, může být příčinou lhostejnosti o informovanosti ohledně nabídky spolupráce ze strany mateřské školy. Další příčinou může být časové vytížení rodiče, kdy nemá čas na spolupráci s mateřskou školou a nejeví tak o ně zájem, i když je mateřská škola nabízí a zdokonaluje tak přípravu dítěte na základní školu.

Položka č. 4 *Jakou formou probíhá vyšetření školní zralosti, připravenosti dětí?*

Graf 4 Forma vyšetření školní zralosti

Ohledně formy vyšetření školní zralosti a připravenosti dětí se většina učitelů a učitelek MŠ (70 respondentů) shodla na možnosti individuální návštěvy rodičů v PPP. Naopak většina respondentů z řad rodičů (59 respondentů) spoléhá na diagnostikování učitelů MŠ. Jednou z možností odkazujeme i na zkušenost z praxe v mateřské škole. Součástí vzdělávacího procesu je i pravidelné diagnostikování, které je realizováno několikrát do roka (na začátku, v polovině a na konci školního roku). Dle pozorování dítěte během činností a diagnostických záznamů můžeme posoudit, zda je dítě na školu připraveno a zralé. Jestliže dítě jeví známky nezralosti, i přes individuální vzdělávání, a nedostatečné pokroky v přípravě, po konzultaci s rodiči informujeme PPP. Rodiče tak absolvují s dítětem vyšetření vedené psychologem a obdrží tak náhled třetí strany na připravenost a zralost dítěte. Nutno poukázat na to, že učitel MŠ pracuje s dětmi individuálně, zná jeho chování, přednosti, nedostatky, ví na co se zaměřit, má zkušenost s tím, jak se dítě chová v kolektivu bez rodičů. Tyto faktory tak poukazují na to, že učitel MŠ nejlépe pozná, zda je dítě na školu připraveno či ne. Výsledky dotazníkového šetření v této oblasti ovšem potvrdili i tvrzení, že mateřská škola se na diagnostice nijak nepodílí, rodiče si vyšetření zajišťují sami (2 respondenti).

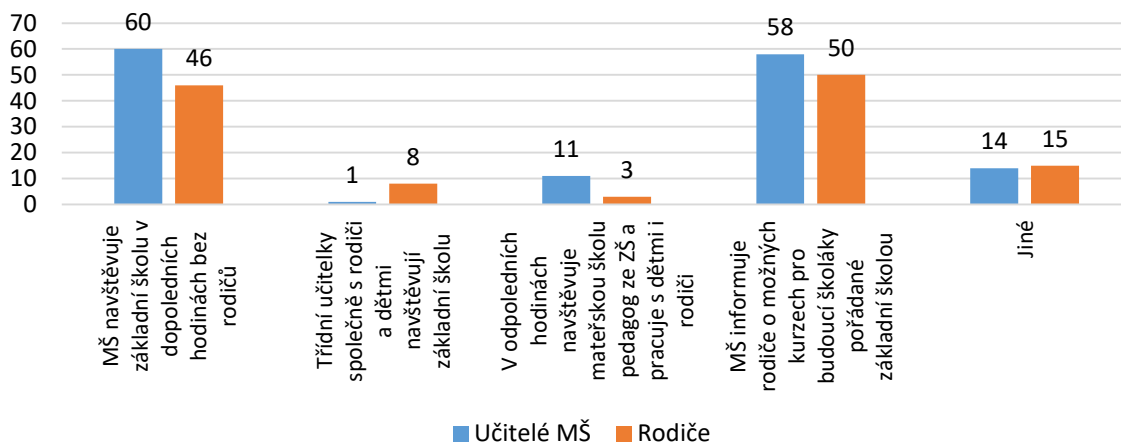
Položka č. 5 *Jsou pro rodiče zpřístupněny diagnostické (hodnotící) materiály dítěte, po případě jaké?*

Graf 5 Diagnostické materiály

Položka č. 5 popisuje možnost rodičů nahlédnout do hodnotících materiálů dítěte, které jsou zpracovávány učiteli MŠ. V převaze odpovědí, jak od učitelů tak rodičů, je nahlížení do diagnostického portfolio dítěte, často je i slovní hodnocení učitele či hodnotící archy. Portfolio dítěte, které je vedené dítětem ale i učitelem, slouží především jako podklad při konzultacích s rodiči, čili slovní hodnocení je jeho součástí. Už jen z tohoto důvodu by měly být diagnostické záznamy pro rodiče přístupné. Každý rodič má právo vědět vše o svém dítěti a jeho záznamech. Můžeme poukázat i na skutečnost, že v některých mateřských školách si dítě vkládá vlastní práce do svého portfolio/ vlastní knihy a pouze dítě samo dovolí, kdo se do jeho knihy smí podívat.

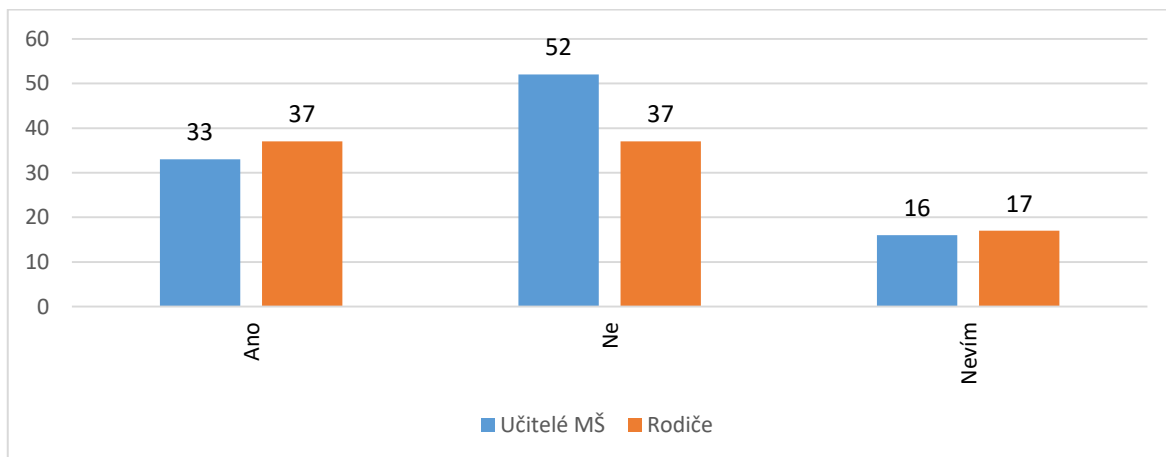
Položka č. 6 *Spolupracuje Vaše mateřská škola se základní školou a zdokonaluje tak přípravu dítěte na první třídu?*

Graf 6 Spolupráce mateřské a základní školy

Položka č. 6 se v dotazníku ptá na spolupráci mateřské školy se základní školou. Jak je vidět, odpovědi učitelů byly nejčastější v navštěvování základní školy v odpoledních hodinách bez rodičů a podávání informací o možných kurzech pro budoucí školáky. Rodiče odpovídali v podobném množství jako učitelé MŠ. V kategorii jiné většina rodičů uvedla, že mateřská škola nenabízí spolupráci se základní školou nebo že návštěva základní školy probíhá pouze jednou a to před zápisem do prvních tříd. Možnost pouhé jedné návštěvy je nedostačující. Děti s povinnou předškolní docházkou nezjistí, jak základní škola funguje. Vhodnou možností by byly pravidelné návštěvy, alespoň 10x do roka, během kterých by se děti z mateřské školy vzdělávaly společně s dětmi s povinnou školní docházkou. Mezi další alternativy můžeme uvést kurzy pořádané mateřskou školou ve spolupráci se základní školou – příprava dítěte na povinné vzdělávání za přítomnosti rodiče, kdy zákonní zástupci pracují s dětmi pod vedení učitele ZŠ. Vhodné by byly i besedy pro rodiče a učitele budoucích 1. tříd základní školy, aby se tak rodiče dozvěděli důležité informace o povinném školním vzdělávání. Pouze dva respondenti uvedli, že mateřská škola spolupracuje s učiteli ze základní školy na následné přípravě dětí pro vstup do první třídy. Respondenti uvedli i možnost přípravných kurzů, ESS s rodiči pod vedením učitele ZŠ.

Položka č. 7 *Nabízí Vaše mateřská škola rodičům spolupráci k vytvoření programu se zaměřením na přípravu dítěte a vstup do základní školy?*

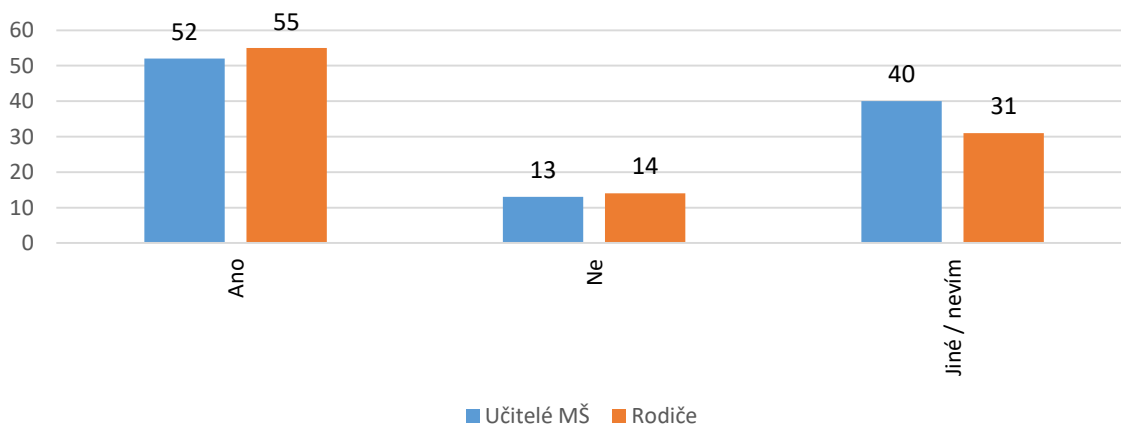

Graf 7 Nabídka k vytvoření vzdělávacích programů

Graf č. 7 popisuje odpovědi rodičů a učitelů MŠ na otázku v souvislosti nabídky pro vytvoření programu v souvislosti přípravy dětí na základní školu. Jak můžeme z grafu vyčíst, většina učitelů MŠ (52 respondentů) uvádí, že jejich mateřská škola tento typ programu nenabízí. Můžeme se pouze domnívat, proč některé mateřské školy tuto formu spolupráce neposkytují. Důvodem může být i nevědomost učitelů MŠ tuto formu spolupráce realizovat. Další možnost se jeví jako nezájem ze strany učitelů tuto spolupráci využít a zároveň tak rodiče zasvětit do edukace dětí. Myslíme si, že nabídka ke spolupráci na vytvoření programu je klíčová a poskytuje tak rodičům lepší porozumění v oblasti požadavků na dítě a přípravu na základní školu. Menší počet rodičů (37 respondentů) uvádí, že jejich mateřská škola spolupráci neposkytuje. Nabídku této spolupráce uvedlo 33 učitelů MŠ a 37 rodičů. Zbýlý počet respondentů, rodiče 17 a učitelé MŠ 16, neví, zda jejich mateřská škola tento typ spolupráce nabízí.

U těchto odpovědí se můžeme zabývat otázkou, proč tento typ spolupráce není využíváný. Mezi možné důvody lze řadit nedostatečnou nabídku ze strany mateřské školy, ale taky časovou vytíženost či nezájem rodičů z důvodu nedostatku informací ohledně povinné předškolní docházky. Proto je důležité rodiče seznámit s podmínkami vzdělávání dětí a následně vyslechnout nápady rodičů na vytvoření programu.

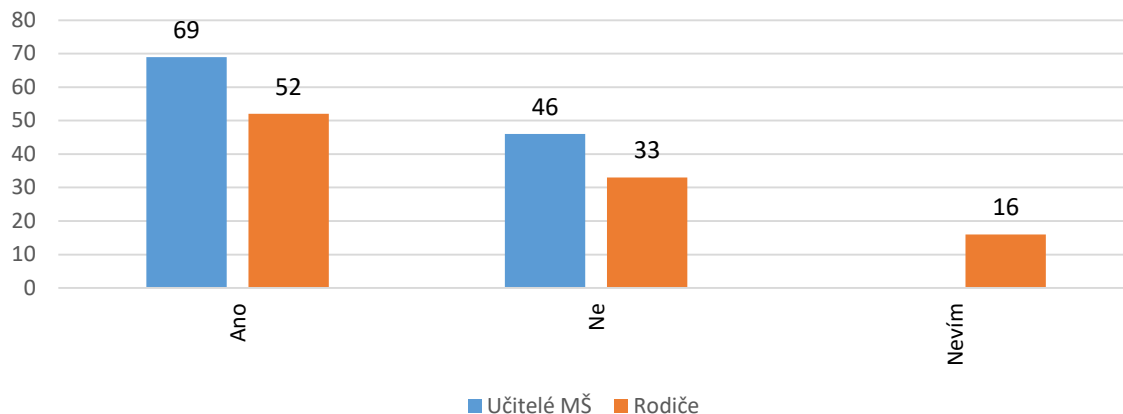
Položka č. 8 *Projevují rodiče zájem o spolupráci, přípravu dítěte na základní školu? / Jestliže Vám nebyla nabídnuta spolupráce k vytvoření programu se zaměřením na přípravu dítěte a vstup do základní školy, projevil/a byste zájem o spolupráci a zapojil/a se do realizace programu?*

Graf 8 Spolupráce v rámci přípravy dítěte na základní školu

Tento graf č. 8 navazuje na graf č. 7, kde se ptáme, zda rodiče projevují zájem o spolupráci a přípravu dítěte na základní školu. Dle odpovědí učitelů MŠ (52 respondentů) a rodičů (55) je zřejmé, že rodiče o spolupráci zájem projevují. Dále učitelé MŠ (40) neví nebo uvádí možnost jiné nabídky programu i mimo mateřskou školu. Rodiče (31 respondentů) neví, zda by využili možnost spolupráce. Jak v dotazníku uvedla paní učitelka mateřské školy „*Když nenabízíme, tak nemohou projevovat zájem.*“, zásadním bodem k spoluvytvoření je nabídka ze strany mateřské školy. Učitelé (40 respondentů) tedy nemohou vědět, zda by rodiče projevil zájem, jestliže jim spolupráci nenabídlí. Což nás doprovází k další otázce a odkazuje na graf č. 7, proč rodičům neumožnili tento typ spolupráce. Je zjevné, že jestliže učitel nechce vytvářet program ve spolupráci, tak nabídka neproběhne – pohodlnost pedagoga, nechce se podílet na této spolupráci. Dalším důvodem může být negativní zkušenost s tvorbou programu s rodiči – nedostatečný zájem, nepřiměřené nároky jak na dítě, tak i na učitele MŠ, rodiče apod.

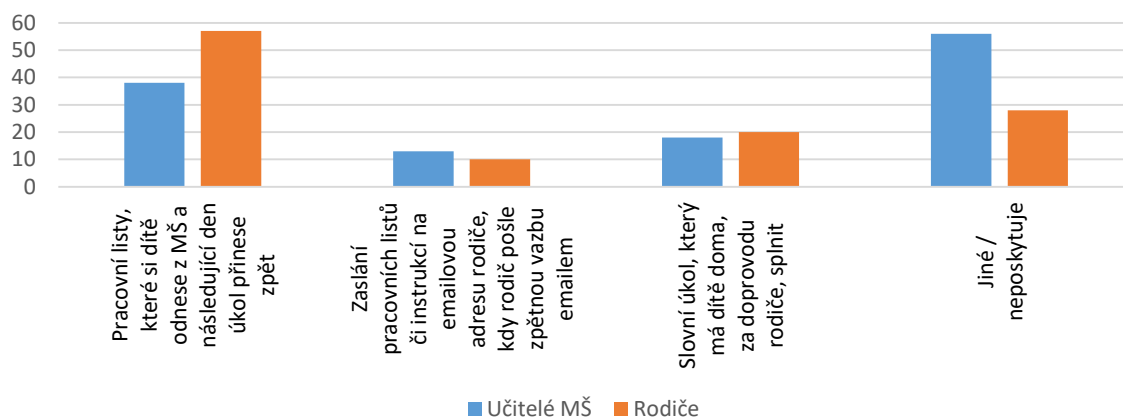
Položka č. 9 *Nabízí mateřská škola některý z těchto programů pro rodiče a děti zaměřen na přípravu dítěte a vstup na základní školu? / Nabízí Vaše mateřská škola programy pro děti a rodiče v souvislosti s přípravou na vstup do základní školy?*

Graf 9 Nabídka programů

Graf číslo devět nás seznamuje s odpověďmi ohledně využití a nabídky programů pro děti a rodiče v souvislosti s přípravou na základní školu. Jak zde můžeme opět vidět, mateřské školy (69 respondentů) nabízí programy zaměřené na přípravu dětí do základní školy. Jedná se především o nabídku programů: Edukativně stimulační skupiny, Metoda dobrého startu. Tyto programy jsou zaměřeny na rozvoj klíčových oblastí dítěte. Grafomotorika, jemná a hrubá motorika, sluchové a zrakové vnímání, řeč, matematické představy apod. Cílem je dítě připravit na základní školu za doprovodu rodičů, kteří se svými dětmi absolvují vzdělávací hodiny vedené učitelem MŠ. Nabídku vzdělávacích programů v mateřské škole potvrdilo 52 rodičů a to zejména edukativně stimulační skupiny. 46 učitelů MŠ a 33 rodičů uvedlo, že jejich mateřská škola tento typ programů nenabízí. 16 rodičů neví, zda mateřská škola tento program nabízí. Jedna z příčin, proč mateřská škola nenabízí tento typ programu, může být nedostatečná kvalifikace učitelů MŠ. Například proto, aby učitel MŠ mohl vést ESS, musí absolvovat několikadenní kurz, po jehož absolvování získá kvalifikaci a může program s rodiči a dětmi realizovat. Někteří učitelé MŠ uvedli, že programy tohoto typu byly pro rodiče realizovány, ale pro nízký zájem je zrušili.

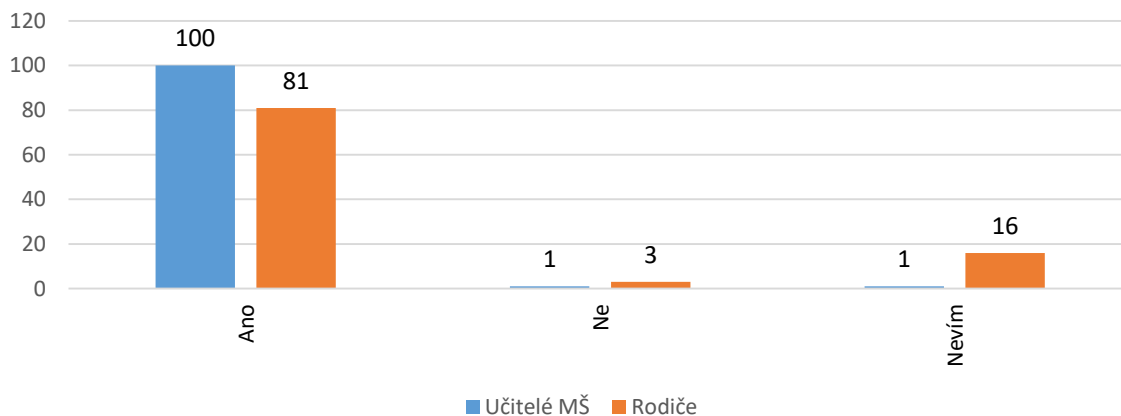
Položka č. 10 *Jakou formou poskytuje Vaše mateřská škola úkoly pro děti s povinnou předškolní docházkou?*

Graf 10 Spolupráce v souvislosti s přípravou na základní školu

Tento graf uvádí odpovědi v souvislosti s poskytováním úkolů pro děti s povinnou předškolní docházkou. Největší počet odpovědí rodičů (57 respondentů) uvedlo formu plnění úkolů (pracovních listů), které si děti odnesou domů a následující den je splněné přinesou zpět do mateřské školy, tuto možnost zodpovědělo 38 učitelů MŠ. Nejvyšší počet odpovědí učitelů (56 respondentů) uvádí u možnosti jiné /neposkytuje. Z 52 respondentů zvolilo odpověď jiné 16 učitelů MŠ, kde nejčastěji zmiňují práci s dětmi, plnění úkolů v mateřské škole. 40 učitelů uvedlo, že úkoly domů neposkytují. Možnost jiné/neposkytuje zvolilo 28 rodičů. Využití emailů pro splnění úkolů využívá 13 učitelů MŠ a 10 rodičů. Úkoly, jež děti plní doma s rodiči, uvedlo 18 učitelů a 20 rodičů. Ve výsledcích se objevila odpověď, že mateřská škola nemá právo dávat dětem úkoly domů. Dle mého názoru je však lepší poskytovat rodičům nabídku vypracování úkolů doma a tak se zapojit do vzdělávání.

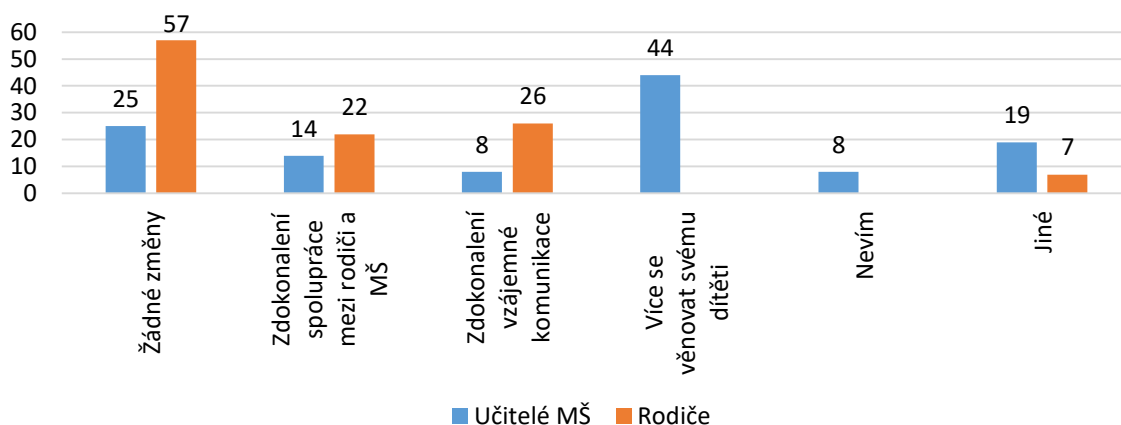
Položka č. 11 *Myslíte si, že rodiče mají možnost přispět k lepší připravenosti dítěte na vstup do základní školy?*

Graf 11 Připravenost dítěte na základní školu

V tomto grafickém zobrazení sledujeme, zda rodiče mají možnost přispět k lepší připravenosti dětí do základní školy. Jak můžeme vidět, všichni učitelé MŠ (100 respondentů) si myslí, že rodič tuto možnost má. Stejně tak i většina rodičů (81 respondentů) zastává stejný názor. V dotaznících byla možnost doplnění „Jestliže ano, jak?“ Dle většiny učitelů MŠ (70), kteří odpověděli na tuto možnost, má rodič možnost přispět k lepší připravenosti dítěte, a to nejen zájmem rodičů o vzdělávání a odbornou pomoc, např. logopedie, vyšetření školní zralosti (9), ale i zájmem o své dítě (49). Dle učitelů MŠ by se měl rodič dítěti více věnovat, komunikovat s ním, číst mu, hrát s dítětem hry, vypracovávat pracovní listy, podporovat dítě v kreslení, jeho samostatnosti. Jeden respondent upozorňuje i na vzájemnou podporu mezi rodiči a mateřskou školou. Zbytek respondentů uvádí lepší spolupráci rodičů s učiteli MŠ. Rodiče uvedli několik odpovědí. Nečastěji se včas objevila odpověď „Více se věnovat dětem doma“. A to jak vypracovávání úkolů doma s rodiči, tak i zdokonalování diagnostických oblastí (hrubá, jemná motorika apod.). Objevila se zde také odpověď „Dobrá spolupráce a komunikace s MŠ“. Pouze jeden učitel a 3 rodiče si myslí, že rodič nemá možnost přispět k lepší připravenosti. 16 rodičů a jeden učitel MŠ neví, zda rodič může přispět k lepší připravenosti.

Položka č. 12 *Jaké změny byste přivítali v oblasti spolupráce mateřské školy s rodiči při přípravě dětí na vstup do základní školy?*

Graf 12 Změny v přípravě na vstup do základní školy

V této otevřené otázce se vyskytlo od rodičů velké množství odpovědí. 57 rodičů uvedlo, že žádnou změnu nepožadují a jsou spokojeni s přípravou. Zbylé odpovědi rodičů naznačují změnu v komunikaci (26 respondentů) a spolupráci (22). Zmiňují se o besedách s odborníky, spoluprací učitelů s rodiči i dětmi, uvítali by i lepší informovanost ohledně jejich dítěte v souvislosti přípravy na základní školu a jeho rozvoje či o možnosti se podívat do portfolia dítěte (7 respondentů). 27 učitelů, nevedlo žádnou změnu. Většina z nich je spokojená se spoluprací a nic by neměnili. Dalších 8 respondentů neví, zda a jakou změnu by přivítali. Nejvíce požadovaných změn se objevilo v oblasti spolupráce mateřské školy a rodičů. Učitelé MŠ by ocenili větší zapojení rodičů do chodu a dění v mateřské škole. Od toho tématu se odvíjí i pohled učitelů na rodiče, kteří by se měli svým dětem více věnovat a podporovat vzdělávání i doma - číst jim, pracovat s pracovními listy, trávit s dětmi více času a podporovat tak samostatnost dětí (44 respondentů). Dále dle odpovědí by rodiče mohli projevovat větší zájem o odbornou pomoc - odborné besedy s logopedem, psychologem, učitelem ZŠ, považovat učitele za odborníka a nejen jako „tetu“, která hlídá děti. Další změnou, kterou by učitelé mateřských škol přivítali, je lepší spolupráce mezi učiteli a rodiči. Dle učitelů rodiče neužívají třídní schůzky a konzultace (14 respondentů). Učitelé MŠ by přijali zdokonalení vztahu mezi rodiči a učitelem. V partnerském vztahu by měla vládnout rovnováha, důvěra a vzájemná komunikace (26 respondentů). 2 respondenti uvedli menší počet dětí v mateřské škole. Další poukázali

na zavedení spolupráce mezi mateřskou a základní školou, zdokonalení vybavení ICT, redukce administrativy. Zmíněna také byla jednotvárnost a ucelenost požadavků k přípravě dítěte na základní školu (19 respondentů).

6 SHRUTÍ VÝSLEDKŮ VÝZKUMU

Díky získaným odpovědím od rodičů a učitelů MŠ můžeme odpovědět na výzkumné otázky, jež jsme si určily před počátkem výzkumného šetření.

VO č. 1 Jak funguje komunikace mezi mateřskou školou a rodinou z hlediska učitelů MŠ a rodičů?

K zodpovězení této otázky jsme využili položky z dotazníků pro rodiče č. 1 a 2, pro učitele MŠ č. 2 a 3 a grafické znázornění graf č. 1 a 2.

Jak jsme mohli vidět podle odpovědí rodičů a učitelů MŠ, porovnávacích grafů, pro komunikaci mezi rodinou a mateřskou školou funguje několik prostředků, které jsou využívány. Je zřejmé, že nástěnka, jež je umístěna v mateřské škole, je jeden z nejdůležitějších prostředků, díky němuž je možné sdělovat rodičům informace a zároveň tak navazovat spolupráci mezi mateřskou školou a rodinou. Důležité je zmínit využití konzultací, jež preferují především MŠ a zároveň tak upozorňují, že rodiče dostatečně nevyužívají nabídku konzultačních hodin. Pro komunikaci slouží i třídní schůzky, informovanost prostřednictvím telefonu a doručování zpráv s využitím, nejen emailu, ale i facebooku a dalších internetových dorozumívacích aplikací. Využití moderních technik usnadní komunikaci mezi rodiči a učiteli MŠ. Rodiče tak mohou pravidelně získat, např. formou emailů, informace o průběh vzdělávání dítěte.

Pouze jeden z rodičů odpověděl, že mateřská škola s ním nekomunikuje, zbytek odpovědí byly značně pozitivní. Díky všem odpovědím lze říci, že komunikace mezi rodiči a mateřskou školou funguje dobře a to jak z pohledu mateřských škol, tak i rodičů.

VO č. 2 Jaké formy vzájemné spolupráce, z hlediska učitelů MŠ i rodičů, využívají mateřské školy při přípravě dítěte na vstup do základní školy?

Otázky, které jsme zvolili pro zodpovězení výzkumné otázky z dotazníku pro rodiče, jsou položky č. 3 až 10. Z dotazníku pro učitele MŠ č. 4 až 5 a č. 7 až 12. Otázku přičítáme ke grafickému znázornění č. 3 až 10.

Z těchto otázek v dotazníku, které souvisely se spoluprací mateřských škol a rodin můžeme na tuto výzkumnou otázku odpovědět jak kladně, tak i negativně. Z tvrzení rodičů i učitelů plyne, že rodiče a mateřské školy využívají hned několik forem spolupráce. Především

společné akce s rodiči, do nichž spadají nejen tvořivá odpoledne, sportovní akce, ale i programy (na základě výzkumu – otázka č. 11 z dotazníku pro učitele MŠ - nejvíce volené edukativně stimulační skupiny) v souvislosti s přípravou na vstup do základní školy. Nutno podotknout, že učitelé by uvítali větší zapojení rodičů do spolupráce a to především v oblasti programů s odbornou tematikou, jako jsou logopedické chvílky, návštěva psychologa v mateřské škole – odborné besedy apod. Zde musíme poukázat na skutečnost, zda mateřské školy poskytují dostatečné množství a atraktivní nabídky programů či besed, které rodiče mohou využít. Jestliže je informace o uskutečnění besed pouze na nástěnce, je tato forma sdělování nedostatečná. Učitel by měl nabídku takzvaně prodat a ukázat rodiči, co vše při absolvování besed získá on sám i jeho dítě. Co se týče další ne velmi pozitivní části této odpovědi, je nabídka spolupráce, ze strany učitelů MŠ, na vytvoření programu zaměřeného na přípravu dětí do základní školy s rodiči. Dle odpovědi rodičů i učitelů MŠ je zřejmé, že mateřské školy tento typ spolupráce nenabízí. Z výzkumu je však ze strany rodičů viditelný značný zájem o spoluvytváření programů. Jak již bylo zmíněno u grafického zobrazení (graf č. 7 a 8) této otázky, důvodem neposkytnutí nabídky může být několik faktorů. Učitelé by však měli poskytovat nabídku pro společné vytváření programu. Neinformovanost a nezájem poskytnutí spolupráce ze strany učitelů MŠ je jednou z možností, když program nenabízí. Pozitivem ve spolupráci mateřských škol a rodiny je využití vzdělávacích programů za účasti rodičů, převážně ESS.

VO č. 3 Jak učitelé MŠ a rodiče hodnotí přípravu dítěte na vstup do základní školy?

Pomocí položky č. 12 z dotazníku pro rodiče a č. 14 z dotazníku pro učitele MŠ jsme získali odpovědi, které jsme sesumarizovali a odpověděli tak na tuto VO. Grafické zobrazení otázky přiřazujeme ke grafu č. 11.

Rodiče, kteří odpovídali na otázky zaměřené na přípravu pro vstup do základní školy, vnímají přípravu v mateřské škole jako dostatečnou. Někteří respondenti uvedli, že i když je příprava v mateřské škole dostačující, musí děti připravovat také doma. Na tuto záležitost poukazují i učitelé MŠ. Dle jejich názoru by si rodiče měli vyhranit více času pro své děti, věnovat se jim a zdokonalovat tak klíčové vzdělávací oblasti (hrubá a jemná motorika, řeč apod.). Rodiče by měli, dle odpovědi učitelů MŠ, s dítětem více komunikovat, číst mu a rozvíjet tak jeho slovní zásobu, zdokonalovat jeho sebeobsluhu a vést ho k samostatnosti. Zde se opět dostáváme k informovanosti. Jestliže rodič není

dostatečně informovaný o vzdělávacím procesu dítěte a jeho nedostatcích, které by měl doma zdokonalit, nemůže se tak zaměřit na konkrétní oblast a dítě rozvíjet.

VO č. 4 Jaké změny by rodiče a učitelé MŠ uvítali v oblasti spolupráce při přípravě dítěte na vstup do základní školy?

Díky otevřené otázce v dotazníku pro rodiče č. 13 a dotazníku pro učitele MŠ č. 15 jsme dokázali odpovědět na VO č. 4. Graf č. 12 zobrazuje odpovědi respondentů.

V této oblasti se sešlo velké množství odpovědí, které bylo třeba kategorizovat. Více jak polovina rodičů je se spoluprací a přípravou spokojena a nic by neměnili. Někteří však poukázali na zdokonalení vzájemné komunikace a spolupráce s mateřskou školou. A to především v oblasti informovanosti o svém dítěti v souvislosti s přípravnou na základní školu, nebo náhledu do portfolia dítěte. Z výzkumu můžeme potvrdit, že největší počet učitelů MŠ s dvacetití a více lety praxe, neuvédli žádnou změnu.

Učitelé by změnu uvítali především v přístupu rodiče ke svému dítěti. Značná část učitelů MŠ se přiklání k názoru, že by se rodič měl více věnovat svému dítěti a za jejich podpory dítě připravovat na základní školu i doma. Tuto možnost uvedlo nejvíce učitelů MŠ s 0 – 5 lety praxe. Z výzkumu však víme, že někteří učitelé neposkytují rodičům domů nabídku činností či materiály, které by rodičům pomohly dítě připravovat na základní školu. Učitelé by tedy měli zvážit motivaci a nabídku, kterou by poskytli rodičům a podpořili tak větší zapojení do připravenosti dítěte. Dále by učitelé MŠ uvítali takovou změnu, kdy by rodič projevoval větší zájem o své dítě. Zajímal se o jeho pokroky či nedostatky, zapojil se do dění v mateřské škole. Problematiku informovanosti jsme zmiňovali už výše. I když rodič nejeví o své dítě zájem, učitel by neměl rodiče přestat informovat a dále nabízet spolupráci. Čím více podnětů v souvislosti s prací a přípravou dítěte bude učitel poskytovat, tím větší zájem u rodiče podpoří.

Další změnu, kterou by učitelé MŠ uvítali je zdokonalení partnerského vztahu mezi mateřskou školou a rodiči, brát učitele MŠ jako odborníky, navzájem si důvěřovat a více vzájemně spolupracovat. V oblasti odbornosti se přikláníme k názoru, že s touto problematikou se potýká více učitelů. A to především učitelé s 15 a více let praxe. Nutno poukázat na skutečnost, že rodiči není poskytnuta návštěva během dopoledního vzdělávání dítěte. Činnost učitele MŠ vidí rodič pouze během předávání dítěte v ranních a odpoledních hodinách, kdy už většinou edukace dětí neprobíhá. Kdyby měl rodič

možnost nahlédnout na vzdělávací proces, nepovažoval by mateřskou školu za, jak bylo uvedeno u položky č. 12, „hlídací“ instituci.

6.1 Diskuze

Na základě výzkumem získaných dat a jejich analýzy jsme popsali, jakým způsobem funguje komunikace na poli mateřské školy. Pomocí našich získaných dat byla za nejčastější způsob komunikace zvolena nástěnka umístěná v prostorách školky. Dalšími, neméně nezbytnými způsoby komunikace byly i třídní schůzky, soukromé konzultace a různé telekomunikační aplikace (email, Facebook, Messenger, apod.) Dle výzkumu Dědkové a Kirykové (2019) jsou nejčastěji používanými metodami pro komunikaci rozhovor při osobním setkání, individuální konzultace či schůzka, nástěnka, společné třídní schůzky, telefonní hovor/ SMS, email nebo pomocí webových stránek. Z těchto uvedených dat je zřejmé, že způsoby pro navození komunikace mezi učiteli MŠ a rodinou jsou obdobné pro oba výzkumy a naše data se shodují. V současné době, kdy byly mateřské školy zavřeny z důvodu pandemie COVID – 19, je moderní technologie využívána mnohem více. Mateřské školy začínají více využívat elektronickou poštu, díky které mohou lépe komunikovat a spolupracovat s rodiči na přípravě dětí do základní školy.

Z námi získaného výzkumu je zřejmé, že nabídka forem spolupráce ze strany mateřské školy je široká. Když pomineme spolupráci formou besídek, třídních schůzek, konzultačních hodin byl největší zájem o společné akce mateřských škol a rodin. Díky všem těmto možnostem se náš výzkum shoduje s tvrzením Majerčíkové (2015), a to v tom, že formy spolupráce musí být různorodé, všelichné, mělo by se dbát na jejich divergenci. Zároveň je ovšem podle Majerčíkové nutné, aby tyto formy spolupráce splňovaly to, co nabízí či vyžaduje jak mateřská škola, tak rodiče. Kooperace musí být realizována tak, aby byla efektivní pro všechny zúčastněné.

Podle výzkumu Šmelové z roku 2005, je mateřská škola z pohledu rodičů důležitá instituce, která by rozhodně měla participovat na výchově a celkovém rozvoji dítěte. Zároveň by měla mateřská škola dítě připravit na vstup do základní školy. Z téhož výzkumu vyplývá, že rodiče oceňují kvalitní vzdělávací program. V porovnání s naším výzkumem rodiče rovněž reagovali kladně na vzdělávací program mateřské školy a hodnotili ho většinou jako dostačující. Tuto skutečnost potvrzují i odpovědi rodičů, kdy při možnosti zmínění změny ohledně přípravy na vstup do základní školy, neuvedli žádné změny a příprava na základní školu je dostačující. S tímto souvisí i větší spokojenost

s probíhající spoluprací ze strany rodičů. Jak je již výše zmíněno, rodiče byly dle výzkumu spokojeni a většina z nich by ani nevyžadovala či chtěla nějakou změnu. Na druhou stranu učitelé zmínili hned několik potřeb, které by bylo vhodné zdokonalovat nejen ze strany rodiny. Především to byl přístup rodiny k dítěti. Učitelé by rodičům doporučili věnovat se svému dítěti i po stránce edukační, při nejmenším plnit s dětmi doma úkoly zadané učitelkou MŠ. Ruku v ruce s tímto přáním jde i zájem rodičů o dění v mateřské škole - ať už jen kvůli vlastnímu dítěti či obecnému dění v mateřské škole. V neposlední řadě, by bylo pro učitele mateřských škol přínosné, kdyby rodiče (potažmo celá společnost) přestali vnímat mateřskou školu jako místo pro dopolední hlídání a začali s touto vzdělávací institucí spolupracovat jako s rovnocennými partnery. Spolupráce rodiny a mateřské školy je dynamický proces a tudíž za dobrého klimatu, komunikace, spolupráce a dalších faktorů lze doufat v saturaci potřeb a přání všech aktérů tohoto procesu.

7 DOPORUČENÍ PRO PRAXI

Doporučení pro praxi, které bychom chtěli představit, je určeno jak pro rodiče, tak i pro učitele MŠ. Jak je uvedeno výše, výsledky výzkumu byly převážně pozitivní, avšak objevily se i negativní odpovědi. A to jak ze strany učitelů MŠ, tak i rodičů. Dle odpovědi učitelů, by se rodiče měli více věnovat svému dítěti. Nutno podotknout, že když rodičům není poskytnuta nabídka pomoci, nebo motivace, nemohou své děti doma připravovat a zdokonalovat jejich dovednosti, které využijí při vzdělávání na základní škole.

V odpovědích od rodičů byla často zmiňována spolupráce s mateřskou školou. Dle získaných zkušeností můžeme potvrdit, že někdy je spolupráce a komunikace s rodiči velmi náročná. Rodiče často nechtou nástěnky, neprojevují zájem o nabízené akce, programy apod. Pro lepší navázání spolupráce a zkvalitnění komunikace bychom doporučili využití moderních technologií. Poskytnout možnost webových stránek mateřské školy, kde rodiče zjistí důležité informace. Komunikovat s rodiči nejen při předávání dítěte v mateřské škole, ale i přes mobilní telefon (hovory, SMS), emailovou korespondenci či on-line video hovory, jež se můžou účastnit nejen rodiče ale i děti. Tato forma komunikace a spolupráce se teď velmi dobře osvědčila během distanční výuky, kdy mateřské školy byly uzavřeny z důvodu pandemie COVID - 19 a povinné předškolní vzdělávání probíhalo formou online výuky.

To nás odkazuje na další bod a to spolupráci s rodiči při přípravě na základní školu. Jak bylo často zmiňováno v odpovědích rodičů i učitelů MŠ, děti plní úkoly (v souvislosti s přípravou na základní školu) především formou pracovních listů, které plní v mateřské škole, nebo doma s rodiči. Jelikož je preferováno konstruktivní učení, doporučujeme využití pracovní listů pouze pro zdokonalování grafomotoriky dětí a připravovat je tak na povinnou školní docházku formou prožitku. Díky získaným zkušenostem můžeme potvrdit osvědčení využití Klokanova kufru, jehož součástí jsou edukační hry a materiály (skládačky, demonstrační obrázky apod.), se kterými dítě pracuje a zdokonaluje se v klíčových oblastech. Obsah kufru tak může posloužit jako inspirace k vytvoření pomůcek, které si dítě bude moci vzít z mateřské školy domů, nebo je s rodiči doma bude moci vytvořit a vzdělávat se tak nejen v mateřské škole.

Velmi efektivní jsou vzdělávací programy pro rodiče a děti. Díky osobním zkušenostem doporučujeme realizaci edukativně stimulačních skupin. Během těchto hodin rodič může vidět, jak dítě reaguje a plní požadavky, zda úkoly zvládá či ne. Dále se rodič takto může

připravit na budoucí základní vzdělávání dítěte, kdy s dítětem bude také vypracovávat domácí úkoly. Rodiče díky těmto společným hodinám mohou posoudit, zda je jeho dítě připraveno na povinné vzdělávání.

Pro spolupráci lze využít třídní měsíční noviny pro rodiče, jejichž autory jsou převážně třídní učitelé. Obsahem novin může být shrnutí vzdělávání každého týdne v měsíci, fotodokumentace při vzdělávání a akcích s dětmi, důležité informace o plánech na následující měsíc, obrázky, vtipné hlášky dětí apod. Další součástí novin by mohla být příloha určená pro plnění úkolu pro děti s povinnou předškolní docházkou a rodiče v souvislosti se vzdělávací náplní za uplynulý měsíc a přípravou na základní školu. Úkoly mohou být tvůrčího typu, kvízy, výlet do přírody, kresba/ malba obrazu apod. Tímto způsobem tak rodiče vtáhneme do dění třídy a zapojíme do procesu vzdělávání dítěte. Noviny lze poskytovat rodičům jak elektronickou, tak i tištěnou formou.

Jako další doporučení můžeme představit nabídku návštěvy rodičů mateřské školy v dopoledních hodinách. Při takzvané možnosti nahlédnutí do reálného života mateřské školy, by rodiče měli možnost zjistit, jak funguje vzdělávací proces dětí. Z počátku by byl rodič nestranným pozorovatel a poté by se mohl do edukace sám zapojit. Po těchto návštěvách by učitel mohl zrealizovat konzultační hodiny pro rodiče a získat tak od nich zpětnou vazbu na edukaci a práci s dětmi. Zpětná vazba může být realizována formou dotazníků. Rodič tak zjistí, co vydělávání dětí v mateřské škole obnáší a jaké je práce učitele MŠ. Tato možnost může rodičům pomoci při domácí přípravě dítěte na vstup do základní školy.

ZÁVĚR

Bakalářská práce Spolupráce mateřské školy a rodiny v rámci přípravy dítěte na vstup do základní školy zjišťovala, jak funguje spolupráce mezi mateřskou školou a rodinou. Teoretická část práce byla zaměřena na seznámení se základními pojmy – dítě s povinnou předškolní docházkou, učitel MŠ, vztah mezi rodinou a mateřskou školou, formami i podmínkami spolupráce mezi rodinou a mateřskou školou. Dále definovala pedagogickou diagnostiku a její klíčové oblasti. Rovněž byl jako příklad pro spolupráci mateřské školy a rodiny představen program ESS vydaný pedagogicko-psychologickou prodanou v Brně, jehož cílem je příprava dítěte na základní školu za přítomnosti rodičů a učitele MŠ.

Empirická část se zaměřila na kvantitativní výzkum. Cílem výzkumu bylo zjistit, jak funguje spolupráce mateřské školy a rodiny v souvislosti s přípravou dítěte na vstup do základní školy. Stanovili jsme čtyři dílčí výzkumné otázky, na které jsme za pomoci dotazníkového šetření odpověděli. Výzkum proběhl formou dvou nestandardizovaných dotazníků určených pro učitele MŠ a rodiče dětí s povinnou předškolní docházkou. Pomocí grafů a získaných odpovědí jsme mohli porovnat hledisko rodičů dětí a učitelů MŠ.

Výsledky výzkumu, jak už bylo zmíněno, nám pomohly odpovědět na výzkumné otázky. Vyhodnocené pozitivní odpovědi převyšují nad negativními. Spolupráce, potažmo komunikace, mezi mateřskou školou a rodinou funguje na dobré úrovni. Dále jsme se mohli dozvědět, že mateřské školy, i když ne všechny, využívají vzdělávací programy pro děti a rodiče v souvislosti s přípravou na vstup do základní školy. Nutno však poukázat na časté tvrzení učitelů MŠ. A to takové, že se rodiče dětem doma málo věnují. Nicméně tento přístup rodičů má vždy nějakou příčinu. Jednou z možností je, že učitelé nedostatečně rodiče informují o průběhu vzdělávání a nedostacích dítěte, na které je třeba se zaměřit. Dále tu je možnost, že učitelé MŠ neposkytují rodičům dostatečně atraktivní programy či nabídku činností na přípravu dítěte, které by rodiče mohli realizovat doma. Další zjištění z tohoto výzkumu je, že učitelé MŠ by mohli více rodiče zapojovat do celodenního dění v mateřské škole, nejen ráno při předávání a odpoledne při vyzvedávání dítěte.

Součástí bakalářské práce je i doporučení pro praxi, které mohou využít jak učitelé MŠ, tak i rodiče. Doporučení odkazuje na používání moderní komunikační technologie, preferování konstruktivního učení před pracovními listy, poskytování nabídky edukačních programů pro děti i rodiče. Dále je v doporučení představena možnost spolupráce a zapojení rodičů

do dění ve třídě a edukace dětí formou plnění různých úkolů z třídních novin či z dopoledních návštěv během vzdělávání dětí v mateřské škole.

Závěrem lze tedy říci, že i když jsou rodiče, ve většině případů, se vzděláváním a spoluprací mateřské školy spokojeni, bylo by na místě poskytovat ze strany mateřské školy i jejich učitelů více možností pro spolupráci a to zejména zainteresování rodičů do vzdělávacího procesu. Díky tomuto řešení by rodič získal nový pohled na vzdělávání dítěte v mateřské škole a zároveň tak být motivován pracovat a připravovat své dítě na základní školu doma.

Z mého pohledu je bakalářská práce přínosná, jelikož získané vědomosti a poznatky mohou být použity pro zefektivnění a zkvalitnění spolupráce, minimálně, ve své učitelské praxi.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] Bailey, G. (2012). Emotional well-being for children with special educational needs and disabilities: a guide for practitioners. *Sage Publications, Inc.* Dostupné z <http://dx.doi.org/10.4135/9781526435934>
- [2] Bednářová, J., & Šmardová, V. (2013). *Edukativně stimulační skupiny pro děti předškolního věku*. Brno: Pedagogicko-psychologická poradna.
- [3] Bednářová, J., & Šmardová, V. (2015). *Diagnostika dítěte předškolního věku: co by dítě mělo umět ve věku od 3 do 6 let* (2. vydání). Brno: Edika.
- [4] Bednářová, J., Dandová, E., Kratochvílová, J., Nádvorníková, H., Syslová, Z., & Šulová, L. (2017). *Školní zralost a její diagnostika*. Praha: Raabe.
- [5] Dandová, E., Kropáčková, J., Nádvorníková, H., Pravcová, D., & Příkazská, I. (2018). *Školní zralost a odklady školní docházky*. Praha: Raabe.
- [6] Dědková, P. & Kíryková, S. (2019). Efektivní formy komunikace mezi mateřskou školou a rodinou. *Sborník z konference projektu Podpora pregramotnosti v předškolním vzdělávání* (s. 25 – 31). Praha: Pedagogická fakulta, Univerzita Karlova.
- [7] Fišerová, V. (2018). *Rodina*. Sociologická encyklopedie. Dostupné z <https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Rodina>
- [8] Hrubá, J. (2009). *Co se dnes očekává od učitelů*. MetodickyportalRVP.cz. Retrieved January 17, 2021, Dostupné z <https://clanky.rvp.cz/clanek/o/z/3307/CO-SE-DNES-OCEKAVA-OD-UCITELU.html/>
- [9] Chráska, M. (2007). *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu* (2., aktualizované vydání). Praha: Grada.
- [10] Chráska, M. (2016). *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu* (2., aktualizované vydání). Praha: Grada.
- [11] Kolář, Z. (2012). *Výkladový slovník z pedagogiky: 583 vybraných hesel*. Praha: Grada.
- [12] Krebs, V. a kol., (2007). *Sociální politika* (4., přepracované vydání). Praha: ASPI.
- [13] Lažová, L. (2013). *Mateřská škola komunikuje s rodiči: výměna informací, řešení problémů*. Praha: Portál.

- [14] Majerčíková, J. (2015). Jana. Contentious aspects of close relationships between family and school in early education. *Studia paedagogica*, 20(1), 29-44. <https://doi.org/10.5817/SP2015-1-3>
- [15] Mertin, V., & Gillernová, I. (Eds.). (2015). *Psychologie pro učitelky mateřské školy* (3., vydání). Praha: Portál.
- [16] Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR. (2016). *Úmluva o právech dítěte a související dokumenty*.
- [17] Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. (2018). *Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání*. Dostupné z <https://www.msmt.cz/file/45304/>.
- [18] Opravilová, E. (2016). *Předškolní pedagogika*. Praha: Grada.
- [19] Průcha, J., & Kořátková, S. (2013). *Předškolní pedagogika: učebnice pro střední a vyšší odborné školy*. Praha: Portál.
- [20] Průcha, J., Walterová, E., & Mareš, J. (2008). *Pedagogický slovník* (4., aktualiz. vyd. [i. e. Vyd. 5.]). Praha: Portál.
- [21] Průcha, J., Walterová, E., & Mareš, J. (2009). *Pedagogický slovník* (6., aktualiz. a rozš. vyd.). Praha: Portál.
- [22] Průcha, J., Walterová, E., & Mareš, J. (2013). *Pedagogický slovník* (Sedmé, aktualizované a rozšířené vydání). Praha: Portál.
- [23] Přinosilová, D. (2007). *Diagnostika ve speciální pedagogice: texty k distančnímu vzdělávání*. Brno: Paido.
- [24] Spilková, V., & Tomková, A. (2010). *Kvalita učitele a profesní standard*. Praha: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta.
- [25] Svobodová, E. (2010). *Vzdělávání v mateřské škole: školní a třídní vzdělávací program*. Praha: Portál.
- [26] Šiffelová, D. (2010). *Rogersovská psychoterapie pro 21. století: vybraná témata z historie a současnosti*. Praha: Grada.
- [27] Šmelová, E. (2005). Předškolní vzdělávání očima rodičovské veřejnosti. *Pedagogická orientace*, 15 (1), 52 – 57.
- [28] Špaňhelová, I. (2010). *Dítě a rozvod rodičů*. Praha: Grada.

- [29] Šprachtová, L. (2013). *Rodina a mateřská škola*. SkolaProfi. Retrieved January 14, 2021, Dostupné z https://www.dashofer.cz/download/ukazky/2_6_rodina_a_materska_a_skola
- [30] Šprachtová, L. (2015). *Rodina jako primární socializační prostředí*. SkolaProfi. Retrieved January 14, 2021, Dostupné z https://www.skolaprofi.cz/33/rodinajakoprimarni-socializacni-prostredi-uniqueidmRRWSbk196FNf8-jVUh4Eo4HAVsVtiwk__xDCHHrG0tqEM3TRLOvJQ/?uri_view_type=44&uid=1CwbJtFigKrE557WBppy4_Rwtc1H3sTHn&e=1b4z_vSndSPJZa0EkJTZOvkixn-VU4doF
- [31] Vágnerová, M. (2012). *Vývojová psychologie: dětství a dospívání* (Vyd. 2., dopl. a přeprac). Praha: Karolinu
- [32] *Vyhláška č. 14/2005 Sb., o předškolním vzdělávání* (2004). Cit. Duben 17, 2021. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/file/43486/>
- [33] *Zákon č. 561/2004 Sb., zákon o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)* (2004). Cit. Duben 17, 2021. Dostupné z: <https://www.msmt.cz/dokumenty-3/skolsky-zakon-ve-zneni-ucinnem-od-25-8-2020>

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

AV ČR	Akademie věd České republiky
ESS	Edukativně stimulační skupina
ČR	Česká republika
ICT	Informační a komunikační technologie
PV	Předškolní vzdělávání
RVP	Rámcový vzdělávací program
MŠ	Mateřská škola
ZŠ	Základní škola

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1: Komunikační prostředky během spolupráce

Graf 2: Informovanost o dítěti

Graf 3: Formy spolupráce

Graf 4: Forma vyšetření školní zralosti

Graf 5: Diagnostické materiály

Graf 6: Spolupráce mateřské a základní školy

Graf 7: Nabídka k vytvoření vzdělávacích programů

Graf 8: Spolupráce v rámci přípravy dítěte na základní školu

Graf 9: Nabídka programů

Graf 10: Spolupráce v souvislosti s přípravou na základní školu

Graf 11: Připravenost dítěte na základní školu

Graf 12: Změny v přípravě na vstup ZŠ

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I: Přřazení a porovnání otázek z dotazníků

Příloha P II: Dotazník pro učitele mateřských škol

Příloha P III.: Dotazník pro rodiče dětí s povinnou předškolní docházkou

PŘÍLOHA P I: PŘÍRAZENÍ A POROVNÁNÍ OTÁZEK

ID	Otázka	Otázka MŠ	Otázka rodiče	Dílčí cíl
1	Jaké komunikační prostředky využívá MŠ při spolupráci, komunikaci s rodiči?	2	1	Jak funguje komunikace mezi mateřskou školou a rodinou
2	Informuje Vás mateřská škola o průběhu, pokrocích či potřebách dítěte v souvislosti s přípravou na vstup do základní školy?	3	2	Jak funguje komunikace mezi mateřskou školou a rodinou
3	Jaké formy spolupráce s rodiči mateřská škola nabízí?	4	3	Jaké formy vzájemné spolupráce
4	Jakou formou probíhá vyšetření školní zralosti, připravenosti dětí?	5	4	Jaké formy vzájemné spolupráce
5	Jsou pro rodiče zpřístupněny diagnostické (hodnotící) materiály dítěte, po případě jaké?	7	5	Jaké formy vzájemné spolupráce
6	Spolupracuje Vaše mateřská škola se základní školou a zdokonaluje tak přípravu dítěte na první třídu?	8	6	Jaké formy vzájemné spolupráce
7	Nabízí Vaše mateřská škola rodičům spolupráci k vytvoření programu se zaměřením na přípravu dítěte a vstup do základní školy?	9	7	Jaké formy vzájemné spolupráce
8	Projevují rodiče zájem o spolupráci, přípravu dítěte na základní školu? / Jestliže Vám nebyla nabídnuta spolupráce k vytvoření programu se zaměřením na přípravu dítěte a vstup do základní školy, projevil/a byste zájem o spolupráci a zapojil/a se do realizace programu?	10	8	Jaké formy vzájemné spolupráce
9	Nabízí MŠ některý z těchto programů pro rodiče a děti zaměřené na přípravu dítěte a vstup na ZŠ? / Nabízí Vaše MŠ programy pro děti a rodiče v souvislosti s přípravou na vstup do základní školy?	11	9	Jaké formy vzájemné spolupráce
10	Jakou formou poskytuje Vaše mateřská škola úkoly pro děti s povinnou předškolní docházkou?	12	11	Jaké formy vzájemné spolupráce
11	Myslíte si, že rodiče mají možnost přispět k lepší připravenosti dítěte na vstup do základní školy?	14	12	Jak mateřské školy a rodiče hodnotí přípravu dítěte
12	Jaké změny byste přivítali v oblasti spolupráce mateřské školy s rodiči při přípravě dětí na vstup do základní školy?	15	13	Jaké změny by rodiče a mateřské školy přivítali v oblasti spolupráce

PŘÍLOHA P II: DOTAZNÍK PRO UČITELE MATEŘSKÝCH ŠKOL

Vážení pedagogové.

Jmenuji se Kateřina Ferkovičová a jsem studentkou Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, obor Učitelství pro mateřské školy.

Dovoluji si Vás požádat o vyplnění mého dotazníku, který slouží jako podklad pro bakalářskou práci na téma Spolupráce mateřské školy a rodiny v rámci přípravy dítěte na vstup do základní školy. Data získaná z tohoto dotazníku budou zpracována jen pro účely mé bakalářské práce. Rovněž vyplněním tohoto dotazníku souhlasíte se zpracováním těchto dat. Dotazník je anonymní. U každé otázky lze zaškrtnout více odpovědí.

Děkuji za Váš čas a spolupráci.

Kateřina Ferkovičová

1) Jak dlouhá je Vaše pedagogická praxe?

- a) 0 – 5 let
- b) 5 -10 let
- c) 10 – 15 let
- d) 15 – 20 let
- e) 20 let a více

2) Jaké komunikační prostředky využívá MŠ při spolupráci, komunikaci s rodiči?

- a) Konzultace
- b) Třídní schůzky
- c) Nástěnky
- d) Telefon
- e) Email
- f) Webové stránky
- g) Jiné:

3) Informujete rodiče dítěte o průběhu, pokrocích a jeho potřebách během přípravy na vstup do základní školy?

- a) Ano
- b) Ne
- c) Dle potřeby
- d) Pokud ano, jak často:

4) Jaké formy spolupráce s rodiči mateřská škola nabízí?

- a) Třídní schůzky
- b) Konzultační hodiny
- c) Besedy pro rodiče a děti v MŠ
- d) Pobyt v MŠ s dětmi v odpoledních hodinách
- e) Náměty a připomínky od rodičů formou ankety (vzkazy ve schránce)
- f) Společné akce, např.: odpolední tvoření, školní akademie
- g) Výstavy výrobků dětí
- h) Jiné:

5) Jakou formou probíhá vyšetření školní zralosti, připravenosti dětí?

- a) Individuální návštěva rodičů v PPP
- b) Návštěva psychologa z PPP v MŠ
- c) Školní zralost diagnostikuje učitelka MŠ
- d) Jiné:

6) Jakou odbornou literaturu, materiály, nástroje využíváte k diagnostikování dítěte?

- a) Predict
- b) Diagnostika dítěte předškolního věku (Klokanův kufr)
- c) Diagnostické portfolio dítěte
- d) Jiné:

7) Jsou pro rodiče zpřístupněny diagnostické (hodnotící) materiály dítěte, popřípadě jaké?

- a) Diagnostické portfolio dítěte (kniha, složky s pracovními listy, kresbami dítěte)
- b) Hodnotící archy dítěte vyplněné učitelkou
- c) Slovní hodnocení učitelky
- d) Zasílání výsledků elektronickou poštou (Predict)
- e) Diagnostické záznamy nejsou rodičům zpřístupněny
- f) Jiné:

8) Spolupracuje Vaše mateřská škola se základní školou a zdokonaluje tak přípravu dítěte na první třídu?

- a) MŠ navštěvuje základní školu v dopoledních hodinách bez rodičů
- b) Třídní učitelky společně s rodiči a dětmi navštěvují základní školu
- c) V odpoledních hodinách navštěvuje mateřskou školu pedagog ze ZŠ a pracuje s dětmi i rodiči
- d) MŠ informuje rodiče o možných kurzech pro budoucí školáky pořádané základní školou
- e) Jiná možnost:

9) Nabízí Vaše mateřská škola rodičům spolupráci k vytvoření programu se zaměřením na přípravu dítěte a vstup do základní školy?

- a) Ano
- b) Ne
- c) Nevím

10) Projevují rodiče zájem o spolupráci, přípravu dítěte na základní školu?

- a) Ano
- b) Ne
- c) Pouze v případě nabídku ze strany pedagoga
- d) Jiné:

11) Nabízí MŠ některý z těchto programů pro rodiče a děti zaměřené na přípravu dítěte a vstup na ZŠ?

- a) Edukativně stimulační skupiny
- b) Metoda dobrého startu
- c) Projekt Šance (Montessori)
- d) KUPREV
- e) HYPO
- f) MAXÍK
- g) Mateřská škola tento typ programu nenabízí
- h) Jiné:

12) Jakou formou poskytuje Vaše mateřská škola úkoly pro děti s povinnou předškolní docházkou?

- a) Pracovní listy, které si dítě odnese z MŠ a následující den úkol přinese zpět
- b) Zaslání pracovních listů či instrukcí na emailovou adresu rodiče, kdy rodič pošle zpětnou vazbu emailem
- c) Slovní úkol, který má dítě doma, za doprovodu rodiče, splnit
- d) Mateřská škola neposkytuje úkoly domů
- e) Jiné:

13) Myslíte si, že délka praxe pedagoga má pozitivní vliv na kvalitu vzdělávání v souvislosti s přípravou dítěte na základní školu?

- a) Ano
- b) Ne
- c) Nevím
- d) Jiné:

14) Myslíte si, že rodiče mají možnost přispět k lepší připravenosti dítěte na vstup do základní školy?

a) Ano

b) Ne

c) Nevím

d) Jestliže ano, jak:

15) Jaké změny byste přivítali v oblasti spolupráce mateřské školy s rodiči při přípravě dětí na vstup do základní školy?

Ještě jednou děkuji za Vaši spolupráci a vyplnění tohoto dotazníku.

PŘÍLOHA P III: DOTAZNÍK PRO RODIČE DĚTÍ S POVINNOU PŘEDŠKOLNÍ DOCHÁZKOU

Vážení rodiče.

Jmenuji se Kateřina Ferkovičová a jsem studentkou Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, obor Učitelství pro mateřské školy.

Dovoluji si Vás požádat o vyplnění mého dotazníku, který slouží jako podklad pro bakalářskou práci na téma Spolupráce mateřské školy a rodiny v rámci přípravy dítěte na vstup do základní školy. Tento dotazník je určen pro rodiče dětí s povinnou předškolní docházkou. Data získaná z tohoto dotazníku budou zpracována jen pro účely mé bakalářské práce. Rovněž vyplněním tohoto dotazníku souhlasíte se zpracováním těchto dat. Dotazník je anonymní. U každé otázky lze zaškrtnout více odpovědí.

Děkuji za Váš čas a spolupráci.

Kateřina Ferkovičová

1) Jaké komunikační prostředky využívá mateřská škola při spolupráci, komunikaci s rodiči?

- a) Konzultace
- b) Třídní schůzky
- c) Nástěnky
- d) Telefon
- e) Email
- f) Webové stránky
- g) Jiné:

2) Informuje Vás mateřská škola o průběhu, pokrocích či potřebách dítěte v souvislosti s přípravou na vstup do základní školy?

- a) Ano
- b) Občas
- c) Ne
- d) Pouze když se zeptám sám/ sama
- e) Jiné:

3) Jaké formy spolupráce s rodiči mateřská škola nabízí?

- a) Třídní schůzky
- b) Konzultační hodiny
- c) Besedy pro rodiče a děti MŠ
- d) Pobyt v MŠ s dětmi v odpoledních hodinách?
- e) Náměty a připomínky od rodičů formou ankety (vzkazy ve schránce)
- f) Společné akce, např.: odpolední tvoření, školní akademie, apod.
- g) Výstavy výrobků dětí
- h) Jiné:

4) Jakou formou probíhá vyšetření školné zralosti, připravenosti?

- a) Individuální návštěva rodičů v pedagogicko-psychologické poradně
- b) Návštěva psychologa z pedagogicko-psychologické poradny v MŠ
- c) Školní zralost diagnostikuje učitelka MŠ
- d) Jiné

5) Jsou Vám zpřístupněny diagnostické (hodnotící) materiály, po případě jaké?

- a) Diagnostické portfolio dítěte (kniha, složky s pracovními listy, kresbami dítěte)
- b) Hodnotící archy vyplněná učitelkou
- c) Slovní hodnocení učitelky
- d) Zasílání výsledků elektronickou poštou (Predict)
- e) Mateřská škola neumožňuje přístup k hodnocení

6) Spolupracuje Vaše mateřská škola se základní školou a zdokonaluje tak přípravu dítěte na první třídu?

- a) MŠ navštěvuje základní školu v dopoledních hodinách bez rodičů
- b) Třídní učitelky společně s rodiči a dětmi navštěvují základní školu
- c) V odpoledních hodinách navštěvuje MŠ pedagog ze základní školy a pracuje s dětmi i rodiči
- d) MŠ informuje rodiče o možných kurzech pro budoucí školáky pořádané základní školou
- e) Jiné:

7) Nabízí Vám mateřská škola spolupráci k vytvoření programu se zaměřením na přípravu dítěte a vstup do základní školy?

- a) Ano
- b) Ne
- c) Nevím
- d) Byla mi nabídnuta jiná možnost spolupráce se zaměřením na přípravu dítěte a vstup do základní školy

8) Jestliže Vám nebyla nabídnuta spolupráce k vytvoření programu se zaměřením na přípravu dítěte a vstup do základní školy, projevil/a byste zájem o spolupráci a zapojil/a se do realizace programu?

- a) Ano
- b) Ne
- c) Nevím
- d) Spolupodílel/a bych se na jiném programu/ akci

9) Nabízí Vaše MŠ programy pro děti a rodiče v souvislosti s přípravou na vstup do základní školy?

- a) Ano
- b) Ne
- c) Nevím
- d) Jestliže ano, jaké:

10) Myslíte si, že je dítě v mateřské škole dostatečně připravováno k nástupu do základní školy?

- a) Ano
- b) Ne, mateřská škola by měla dítě připravovat
- c) Ne, dítěti se musím věnovat i mimo mateřskou školu
- d) Nevím
- e) Jiné:

11) Jakou formou poskytuje mateřská škola úkoly pro děti s povinnou předškolní docházkou?

- a) Pracovní listy, které si dítě odnese z MŠ domů a následující den úkol přinese zpět
- b) Zaslání pracovních listů či instrukcí na emailovou adresu rodiče, kdy rodič pošle zpětnou vazbu emailem
- c) Slovní úkol, který má dítě doma, za doprovodu rodiče, splnit
- d) Jiné:

12) Myslíte si, že rodiče mají možnost přispět k lepší připravenosti dítěte na vstup do základní školy?

- a) Ano
- b) Ne
- c) Nevím
- d) Jestliže ano, jak:

13) Jaké změny byste přivítali v oblasti spolupráce mateřské školy s rodiči při přípravě dětí na vstup do základní školy?

Ještě jednou děkuji za Vaši spolupráci a vyplnění tohoto dotazníku.